D.5

28.10.2014

İlgili Makama,

Yrd. Doç. Dr. İsmail Köse'nin "Uluslararası İlişkiler Disiplini'nde Siyasi Tarih'in Yeri" başlıklı makalesi hakem değerlendirme süreçlerinden başarı ile geçerek *İnsan & Toplum* Dergisinin Aralık 2014'te yayımlanacak 8. Sayısında yayımlanmak üzere kabul almıştır. *İnsan ve Toplum* ULAKBİM, Index Islamicus, CSA Sociological Index, CSA Worldwide Political Science Abstracts, IBSS, DOAJ ve Ulrichs gibi saygın uluslararsı indekslerde yer alan hakemli akademik bir dergidir.

Dr. Lütfi Sunar
İnsan & Toplum Dergisi
Editör

Cilt/Volume: 4 • Sayı/Issue: 8 • 2014
www.insanvetoplum.org
ISSN: 2146-7099

D.5

insan & toplum
human & society

MAKALELER / ARTICLES

Türkiye'de Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Doktora Tezi Hazırlamada Ana Yönelimler
Main Tendencies in Preparing PhD Dissertations in Social Sciences and Humanities in Turkey
YUSUF ALPAYDIN, MAHMUT H. AKIN

Bilginin Reorganizasyonu ve Üniversite: Yeni Bir Arayış Üzerine Bir Çerçeve
Reorganization of Knowledge and University: A framework for a New Quest
HEDİYETULLAH AYDENİZ

"Bilim Devrimi" Kavramı ve Osmanlı Devleti
The Concept of Scientific Revolution and Ottoman Empire
MEHMET AYSOY

Bir Nahiv Eseriyle Kişilik İnşasının İmkânı: el-'Avâmil Örneği
The Possibility of Constructing Character through a Grammar Book: The Example of al-'Avâmil
OSMAN YILMAZ

Uluslararası İlişkilerde Siyasi Tarih Öğretimi: Türkiye Örneği
Teaching Political History within the International Relations:The Turkish Case
İSMAİL KÖSE

1953 Göçü Sonrası Yücelcilerin Memleket/Yugoslavya ve Ana Vatan/Türkiye Algıları
The Construction of Perceptions about Yücel Members of Home/Yugoslavia and Homeland/Turkey after the 1953 Migration
BERRİN ÇALIŞKAN

DEĞERLENDİRME MAKALELERİ / REVIEW ARTICLES

Aydınlar, Akademisyenler ve Entelektüeller: Savaş Bitti Şiirine Farklı Bir Bakış
MEHMET ZAHİT TİRYAKİ

Siyasal Kültür, Üniversite ve Akademik Özgürlük
VEYSEL GÖKBEL, FATMA NEVRA SEGGIE

'Liberal Otonomi' ve 'Gelenek' Arasında Modern Üniversite Eğitimi
ÖMER TAŞGETİREN

DEĞERLENDİRMELER / REVIEWS

The Indispensable University: Higher Education, Economic Development and the Knowledge Economy, Thinking About Higher Education, Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi (Yazımın Sosyal Organizasyonu Kuramı), Islamic Schools In The Modern Turkey, Faith, Politics, And Education, Müşterek Râvi Teorisi ve Tenkidi, Klasik Türk Edebiyatında Alegori, Turkey and the Arab Spring: Leadership in the Middle East (Türkiye ve Arap Baharı: Orta Doğu'da Liderlik), Ulusların Düşüşü: Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri, A History of Ottoman Economic Thought: Developments Before The Nineteenth Century, Anarşizm: Unutulmuş Olanı Hatırlamak

insan & toplum
Cilt / Volume: 4 • Sayı /Issue: 8 • 2014

insan & toplum
human & society

Akademi ve Bilgi Üretimi Dosyası

ilem
ilmi etüdler derneği
ilem.org.tr

İNSAN & TOPLUM
HUMAN & SOCIETY

Cilt / Volume: 4 • Sayı / Issue: 8 • 2014
ISSN: 2146-7099

İnsan & Toplum altı ayda bir yayımlanan uluslararası ve hakemli bir dergidir.
Human & Society is an international, peer reviewed and biannual journal.

Yayın Türü / Publication Type
Yerel Süreli Yayın / National Periodical

Yayın Periyodu / Publishing Period
Altı ayda bir (Haziran ve Aralık aylarında) yayımlanır.
Published biannually (June and December)

Baskı Tarihi / Print Date
Aralık / December 2014

Baskı / Printed by
Limit Ofset: Maltepe Mah. Litros Yolu 2.Mat. Sitesi ZA13, Topkapı, Zeytinburnu, İstanbul
www.limitofset.com info@limitofset.com • Tel: +90 212 567 45 35 - +90 212 567 45 36 • Faks: +90 212 567 45 33

İletişim / Correspondence
Halk Cad. Türbe Kapısı Sk. Hektaş İş Mrk. No: 13/4 Üsküdar, İstanbul/Türkiye
Tel / Faks: +90 216 310 43 18 • www.insanvetoplum.org • editor@insanvetoplum.org

Abonelik / Subscription
Dergimizi elektronik ortamdan ücretsiz temin ve takip etmek için web sitemizi ziyaret edebilirsiniz.
All issues of the Journal are publicly accessible online.

www.insanvetoplum.org

İnsan & Toplum EBSCO, Index Islamicus, CSA Sociological Abstract, CSA Worldwide Political Science Abstracts, CSA Social Services Abstracts, Ulrich's Periodicals Directory, Directory of Open Access Journal (DOAJ), ASOS Index, Citefactor ve TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı indekslerince taranmaktadır.

Journal of Human & Society is indexed and abstracted by EBSCO, Index Islamicus, CSA Sociological Abstract, CSA Worldwide Political Science Abstracts, CSA Social Services Abstracts, Ulrich's Periodicals Directory, Directory of Open Access Journal (DOAJ), ASOS Index, Citefactor and TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı.

İçindekiler / Table of Contents

MAKALELER / ARTICLES

Türkiye'de Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Doktora Tezi Hazırlamada Ana Yönelimler
Main Tendencies in Preparing PhD Dissertations in Social Sciences and Humanities in Turkey
YUSUF ALPAYDIN, MAHMUT H. AKIN / 1

Bilginin Reorganizasyonu ve Üniversite: Yeni Bir Arayış Üzerine Bir Çerçeve
Reorganization of Knowledge and University: A Framework for a New Quest
HEDİYETULLAH AYDENİZ / 29

"Bilim Devrimi" Kavramı ve Osmanlı Devleti
The Concept of Scientific Revolution and Ottoman Empire
MEHMET AYSOY / 57

Bir Nahiv Eseriyle Kişilik İnşasının İmkânı: *el-'Avâmil* Örneği
The Possibility of Constructing Character through a Grammar Book: The Example of al-'Avâmil
OSMAN YILMAZ / 87

Uluslararası İlişkilerde Siyasi Tarih Öğretimi: Türkiye Örneği
Teaching Political History within the International Relations: The Turkish Case
İSMAİL KÖSE / 109

1953 Göçü Sonrası Yücelcilerin Memleket/Yugoslavya ve Ana Vatan/Türkiye Algıları
The Yücel Organization's Perceptions of Yugoslavia and Turkey Following the 1953 Migration: The Notions of Home and of Fatherland
BERRİN ÇALIŞKAN / 137

DEĞERLENDİRME MAKALELERİ / REVIEW ARTICLES

Aydınlar, Akademisyenler ve Entelektüeller: Savaş Bitti Şiirine Farklı Bir Bakış
MEHMET ZAHİT TİRYAKİ / 163

Siyasal Kültür, Üniversite ve Akademik Özgürlük
VEYSEL GÖKBEL, FATMA NEVRA SEGGIE / 189

"Liberal Otonomi" ve "Gelenek" Arasında Modern Üniversite Eğitimi
ÖMER TAŞGETİREN / 197

DEĞERLENDİRMELER / REVIEWS

The Indispensable University: Higher Education, Economic Development and the Knowledge Economy
HALİL İBRAHİM EROL / 207

Thinking about Higher Education
SELAMİ KARDAŞ / 212

Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi (Yazımın Sosyal Organizasyonu Kuramı)
SEDAT GENCER / 216

Islamic Schools in the Modern Turkey: Faith, Politics, and Education
MUSTAFA GÜNDÜZ/ 219

Müşterek Râvi Teorisi ve Tenkidi
RAHİLE KIZILKAYA YILMAZ / 227

Klasik Türk Edebiyatında Alegori
GONCAGÜL ERDOĞDU / 230

Turkey and the Arab Spring: Leadership in the Middle East (Türkiye ve Arap Baharı: Orta Doğu'da Liderlik)
MUHARREM EKŞİ / 234

Ulusların Düşüşü: Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri
ADEM LEVENT / 242

A History of Ottoman Economic Thought: Developments before the Nineteenth Century
Ü. SERDAR SERDAROĞLU / 246

Anarşizm: Unutulmuş Olanı Hatırlamak
ABDULLAH SAİD CAN / 252

Uluslararası İlişkilerde Siyasi Tarih Öğretimi: Türkiye Örneği *

İsmail Köse**

Öz: Tarih ile karşılaştırıldığında uluslararası ilişkiler (Uİ) daha genç bir disiplindir. Bununla birlikte, son yüzyılda devletlerarası ilişkilerde en etkili bilim dallarından bir tanesinin Uİ ve oluşturduğu normlar olduğunu söylemek mümkündür. Uİ, özgünlüğüyle disiplinler arası bir formata da sahiptir. Sosyal bilimlerde nispeten genç olarak nitelendirilebilen disiplinin Türkiye'deki müfredatında, temel olarak uluslararası hukuk, siyasi tarih ve Uİ teorisi ana bilim dallarına çatı bölümü olduğu görülür. Uluslararası ticaret ile Avrupa Birliği'nin Uİ disiplini içinde yer alması daha sonraki on yıllarda gerçekleşmiş bir durumdur. Uİ bir sacayağı ya da üç sütundan oluşan bir bina olarak kabul edilirse uluslararası hukuk ve siyasi tarih ana bilim dalları söz konusu üç sütunun ya da sacayağının üç ayağının ikisini teşkil eder. Uİ'den daha eski geleneğe sahip olan bu iki ana bilim dalı, Uİ'den bağımsız olarak ayrıca kendi gelişim seyirlerine sahiptir. Söz konusu durum göz önünde bulundurularak çalışmada Uİ'nin üç esas sütunundan bir tanesi olan siyasi tarih ana bilim dalının yeri ve önemi ele alınmış; alanda görev yapan akademisyenlerin mevcut durum hakkındaki görüşleri irdelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada Uİ bölümlerindeki siyasi tarih öğretimi spesifik olarak ele alınmış, Uİ müfredatında siyasi tarih derslerinin sahip olması gereken kapsam, Türkçe ya da yabancı dilde siyasi tarih öğretimi, ölçme ve değerlendirme metotları, alandaki öğretim üyelerinin beklentileri, eksiklikler ve kazanımlar irdelenmiştir. Çalışmada öncelikli olarak tarih disiplini ile Uİ arasındaki korelatif ilişki örgüsü ve siyasi tarihin bu ilişkideki yeri analiz edilmiş, daha sonra nasıl bir araştırma yöntemi kullanıldığı neden-sonuç ilişkisi içerisinde açıklanmıştır. Çalışmanın gövde kısmını anket uygulaması ile elde edilen veriler oluşturmuştur. Anketten elde edilen veriler sıralı ve çapraz sorgulama yöntemi ile değerlendirilerek grafiksel değerler hâline dönüştürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Tarih, Uluslararası İlişkiler (Uİ), Ana bilim Dalı, Dersler, Öğrenciler, Akademisyenler.

Abstract: When compared with history the discipline of International Relations (IR) seems not to have a long lasting. However, it would not be wrong to say IR has been one of the most effective sciences with its norm in the inter-state relations. With its specificity IR has an inter-disciplinary format. Although it is a comparatively young among social sciences IR, with its curriculum in Turkey, is the roof of International Law, Political History and International Relations as main sub-branches of the IR departments. If we assume IR is a tripod or a structure consisted of three pillars, International Law and Political History are the two pillars of this science. These two sciences have older traditions than IR and they also have their own independent developments. Considering this situation in this study, the position and importance of Political History in IR tried to be unearthed and views of lecturers in the field has been analyzed. Political History teaching in IR specifically has been examined, the needed scope of Political History in IR Departments, deliverance of courses in Turkish or in a foreign language, measurement and evaluation methods, lecturers expectations, challenges and gains have been examined thoroughly. In this study firstly the correlative relations pattern between the discipline of History and IR and the position of Political History in this relation have been analyzed. Later the used method and the causes and effects of this method have been explained. The backbone of the study is the set of data that has been achieved due to an online questionnaire. These data and statistical results have been analyzed with crosscheck method and graphical diagrams have been formed to ease the understandability.

Keywords: Political History, International Relations (IR), Main Branch, Courses, Students, Academicians.

* Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde sağlamış oldukları eşsiz destek için Uİ Ailesinin tüm Öğretim Üyelerine, Öğretim Görevlilerine ve Araştırma Görevlilerine müteşekkirim. Ayrıca, Çalışma arkadaşlarım Doç. Dr. A. Aslıhan Çelenk'e, Şehir Üniversitesi Öğretim Görevlisi Muzaffer Şenel'e, Araştırma Görevlileri Ali Kaya, Elif Şimşek, Mücahit Gürbüz ve Esra Aldemir'e, Lisans Öğrencisi Emre Aytekin'e müteşekkirim. Uİ Ailesinin ve meslektaşlarımın özverili katkıları olmasaydı bu çalışmanın gerçekleşmesi mümkün değildi. Bununla birlikte, olabilecek tüm hata ve eksiklikler yazara aittir. Çalışmanın amacı, yeni kriterler ya da kurallar oluşturmak değil, alana katkı sağlamak ve bundan sonra yapılacak benzer çalışmalara öncülük yapmaktır.

** Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü.
İletişim: ismailkosetr@hotmail.com. Adres: Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Melikgazi, Kayseri.

DOI: dx.doi.org/10.12658/human.society.4.8.M0105
İnsan ve Toplum, *4*(8), 2014

Giriş

"Siyasi tarih, hem uluslararası ilişkiler (Uİ)[1] ile siyaset bilimlerinin hem de tarih disiplininin belkemiğini oluşturur" (Criss*,* 2006, s. 50) ve aynı zamanda tarih disiplini ile de bağlantılı olduğu için Uİ içindeki konumunun dikkatle ele alınması gerekir. Tarih ile siyasi tarih *(Political or Diplomatic History)* veya *(International History)*[2] (Kürkçüoğlu 2006, s. 2-3; Tellal, 2006, s. 75-76) arasındaki ilişki üzerindeki tartışmalar hâlen devam etmektedir (Elman, & Elman, 1997, s. 7-8; Erhan, 2006, s. 103-105; Weatherbee, 1967, s. 195). "Tarihçilerin analizleri hikâyeci temelde iken; Uİ bilimcilerinin analizleri teori temellidir" (Elman, & Elman, 1997, s. 7-8) şeklindeki görüşe rağmen, tarih ile Uİ arasında çok yakın ve iç içe geçmiş desen örgüsü benzeri bir ilişki vardır. İki disiplinin temel farkını ortaya çıkartmaya yönelik çalışmalara karşın diğer bir görüş de tarihçiler ile Uİ bilimcilerinin çalışma sahalarının siyah-beyaz kategorisinde ayrılamayacağı şeklindedir (Weatherbee, 1967, s. 195).

İkinci görüşün savunucularının savları dikkate alındığında, her ilki bilimin çalışma sahasının büyük kısmının birbirinden kesin çizgiler ile farklılaştırılamayacağı bilakis, ortak bölge olan gri alandan müteşekkil olduğu söylenebilir. Tarih ve Uİ disiplinlerini ayıran en önemli etkenlerin başında epistemolojik farklılıklar gelir lakin yukarıda da ifade edildiği gibi her iki disiplinin de çok sayıda ortak yönü vardır (Haber, Kennedy, & Krasner, 1997, s. 34; Yurdusev, 2006, s. 87). İki disiplin arasındaki temel farklar büyük oranda yanlış anlamaların sonucudur ve son yıllarda disiplinlerdeki farklardan ziyade benzerlikler ortaya çıkmaya başlamıştır (Schroeder, 1997, s. 64-65, 70-71). Bununla birlikte Uİ ve tarihin doğasında bulunan metodolojik uyuşmazlık reddedilemez bir realitedir ve tarih ile karşılaştırıldığında modern Uİ yaklaşımlarının çok genç bir disiplin olduğu görülür. Zira Ömer Kürkçüoğlu (2006, s. 4) "Uİ alanında önce siyasi tarih disiplininin, sonra devletler hukukunun ve en son Uİ'nin doğduğunu" kaydetmektedir. Tarihî gelişim süreci de Kürkçüoğlu'nun bu tespitini doğrular niteliktedir. Benzer şekilde "Türkiye'de sosyal ve siyasal bilimlerle ilgili öğretim yapan hemen her fakültede bugün (örneğin diplomasi tarihi, uluslararası ilişkiler tarihi gibi) değişik isimlerle de olsa mutlaka siyasi tarih dersleri okutulur" diyen Haluk Ülman (2006, s. 23-24) da Kürkçüoğlu'nu desteklemektedir.

Söz konusu görüşler ışığında 19. yüzyıl başlarında tarih anlayışında gerçekleşen metodolojik gelişmeler tarihçilerin ilk olarak siyasi, diplomatik ve askerî vesikaları incelemesini sağlamış ve siyasi tarih disiplini bu şekilde ortaya çıkmıştır (Fırat, 2006, s. 11-12) şeklinde bir görüşü ileri sürmek mümkündür. Belirtilen gelişmelere ek olarak son yüzyıldaki ilerlemeler Uİ'nin tarih çalışmalarından özgün bir şekilde evrilmesini de beraberinde getirmiştir. Böylece büyük oranda içinde yoğrulup şekillenmiş olduğu tarih disiplinine göre çok daha yakın bir zamana tekabül eden Uİ çalışmaları, II. Dünya Savaşı sonrasında ivme kazanmıştır denilebilir. Uİ, siyasi tarih ve uluslararası hukukun da içinde bulunduğu üç ana bilim dalından oluşur (Aydın & Yazgan, 2010, s. 3-6; Carr, 2001; Griffiths, 2007a, 2007b, s. 1-2; Morgenthau, 2005) ve Kürkçüoğlu'nun da belirttiği gibi üç ana bilim dalı içerisinde en son ortaya çıkarak son yüzyılda bölüm hüviyeti kazanmıştır. Söz konusu nedenden ötürü dünyada ve Türkiye'de genel olarak Uİ lisans öğrencilerinin müfredatında siyasi tarih ve uluslararası hukuk dersleri

1 Uİ'nin bilim ya da disiplin olması üzerine tartışmalar bu çalışmanın sınırları dışında kaldığı için kuramsal tartışmaya dâhil edilmemiştir. "Uluslararası ilişkiler" disiplini bundan sonra "Uİ" şeklinde kısaltılacaktır.

2 Siyasi tarihin İngilizce adının *"political/diplomatic history"* ya da son yıllarda *"international history"* olması üzerindeki tartışmalar için bk. Kürkçüoğlu (2006, s. 2-5).

de yer alır ve lisans sonrası ders müfredatlarında da en az bir ya da daha fazla siyasi tarih dersi mutlaka bulunur (Fox & Fox, 1961, s. 352, 354).

Siyaset biliminin tartışmalı durumu bir tarafa bırakılırsa söz konusu üç esas ana bilim dalı içerisinde özellikle siyasi tarih ile uluslararası hukuk ana bilim dallarının, örneğin; siyasi tarihin-tarih ile ve uluslararası hukukun-hukuk ile olan, kadim ilişkisi hem bu ana bilim dallarını Uİ'den bağımsızlaştırmış hem de Uİ'nin gereği olan disiplinler arası doğasını zenginleştirmiştir.

Lakin bu zenginlik aynı zamanda bazı problemlere de neden olmaktadır. Uygulamada karşılaşılan en önemli sorunların başında, Uİ ile tarih disiplini arasındaki korelatif bağlantının sağlam zeminde ve dengeli bir biçimde kurgulanması gelir. Zira, Thomas W. Smith'in (1999, s. 1) de açıkça belirttiği gibi Uİ, "Tarih disiplininin çocuğu gibidir" ve bu nedenle "Tarih söyleminden uzak durarak metodolojik ve teorik yeniliklerle küresel uluslararası politikaya yönelik genel bilgiler elde etmeye çalışır". Söz konusu nedenden ötürü daha önce de söylendiği gibi Uİ disiplininin tarih disiplininden tam olarak ayrılması mümkün değildir ve bu nedenle tarih metodolojisi ile bağlarının kopartılması olası olmayan siyasi tarih ana bilim dalının disiplin içinde işgal edeceği ya da etmesi gereken alanının boyutu önem kazanmaktadır.

Yukarıda açıklanan bilgiler kapsamında Uİ ile Siyasi tarih disiplini arasındaki ilişkide ilk olarak cevap aranması gereken soru, modern anlamda Uİ'nin bağımsız bir bilim olarak hangi tarih diliminde ortaya çıktığıdır. Seküler anlamda modern uluslararası sistemin kuruluş tarihi olarak kabul edilen 1648 Westfalya Antlaşması'nı Uİ disiplininin başlangıcı olarak varsaymak olasıdır (Phillpot, 2008, s. 5-6). Buna ek olarak 8. yüzyılda Papalığın İstanbul'da görevlendirmiş olduğu mukim elçisi ya da 13. yüzyılda İtalyan devletçiklerinden Milan'ın Paris'teki mukim elçiliği modern diplomasinin dolayısıyla Uİ'nin başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir (Black, 2010, s. 47). Üç başlangıç noktası da bir şekilde disiplinin modern anlamda şekillenmesine katkı yapmıştır lakin Uİ'nin bağımsız bir bilim dalı olarak ortaya çıkması daha önce de söylendiği gibi I. Dünya Savaşı sonrasında uluslararası düzeni yeniden kurgulamaya yönelik girişimlerin tetiklediği gelişme ve beklentilerin sonucudur.

Belirtilen nedenlerden ötürü bağımsız bir disiplin olarak modern anlamda Uİ'nin kuruluş tarihini dünyaya barış getirecek yeni bir düzen kurma iddiasıyla, 1919 yılı Ocak ayında açılıp 1920 yılı sonuna kadar devam eden Paris Barış Konferansları serisi ile başlatmak daha doğru olacaktır. Çünkü, I. Dünya Savaşı'na kadar modern anlamda kurumsallaşmış ve evrensel kabul görebilecek kuramlar üzerine oturmuş bir Uİ disiplininden bahsedilemez. Zira bu döneme kadar tarihçiler, Uİ'yi "yakın geçmişin tarihi" şeklinde görürken; hukukçular "devletler arasındaki ilişkilere yönelik hukuki yaklaşımlar" şeklinde değerlendirmektedirler (Crick, 1959, s. 11-13, 17; Easton, Gunnel & Graziano, 1991, s. 130; Morgenthau, 2005, s. 17-18). Söz konusu durumdan ötürü uluslararası hukuk ile siyasi tarih, Uİ'nin iki temel ayağını teşkil etmiştir ve tarihsel arka plan her iki disiplinin de köklerinin dayandığı yer olmuştur. Edward Carr, (2001, s. 4) Uİ'nin "bilim olarak yoğun talep neticesinde [yakın tarihte] ortaya çıktığını" söylemektedir ve yukarıda da görüldüğü gibi bağımsız bir bilim dalı hüviyeti kazanmadan önce Uİ tarih disiplini içinde şekillenmiştir.

Önceki sayfalarda açıklanan nedenlerden ötürü, Uİ disiplininin sosyal bilimler alanında özerk sahasının varlığına işaret eden ilk kürsüsünün kurulduğu 1919 yılından (Smith & Booth, 1995,

s. 14) sonra da disiplini siyasi tarihten özgürleştirmek tam anlamıyla mümkün olmadığı gibi böyle bir yaklaşım beklenen bir şey de değildir.[3] Bu nedenle siyasi tarih alanında eğitim veren öğretim üyelerinin karşılaştığı en temel sorunlardan bir tanesi öğretilecek tarih alanının kapsamı ve kuramsal çerçevesi iken diğeri siyasi tarih perspektifinin Uİ teorik yaklaşımları ile örtüşecek bir şekilde aktarılabilmesidir. Zira, Hans Morgenthau'nun çok güzel bir şekilde formüle ettiği gibi "Tarihî hadiseler bir kez yaşanır ve aynı hadise ne daha önce ne de daha sonra bir daha yaşanamaz. Fakat tarihî hadiseleri ortaya çıkartan insanlardır ve insanlar benzer şartlar altında benzer davranışlarda bulunurlar" (Morgenthau, 2005, s. 19). Bu açıdan bakıldığında Uİ ile siyasi tarihin metodolojik benzerliği söz konusudur ve Uİ çalışmalarında siyasi tarih bilgisinin gerekliliği açıkça ortaya çıkar (Linklater & Suganami, 2002, s. 84-85).

Açıkça ortaya çıktığı gibi alanda kabul gören görüşe göre siyasi tarih ana bilim dalı ile tarih hemen hemen aynı alanları ele alırken siyasi tarih tarihsel gelişmeleri daha analitik bir okuma üzerinde değerlendirmekte, tarih bilimi ise analizden kaçınarak değerlendirmelerini sebep-sonuç ilişkileri üzerinde yoğunlaştırmaktadır (Manning, 2003, s. 104). Siyasi tarihin analize kaydırdığı vurgu, Uİ'nin kendisinin en önemli kuramsal tartışmalarının dahi analiz seviyesi ve düzeyine odaklanması, siyasi tarihi tarih disiplininden ayıran analiz odağının yaklaşılacak perspektifin ne olması gerektiği sorusunu da akla getirmektedir. Birbirinden farklı geçmiş birikimlerin inşa ettiği perspektif ve bakış açıları, Bourdieucu bir kullanımda uzun erimli deneyimin akademik vizyonun kendisi olduğunu göstermektedir (Reed-Danahay, 2005, s. 13). Ayrıca, özellikle dünya ölçeğinde çalışma yapan Uİ araştırmacıları büyük ölçüde tarihçilerin sağlamış olduğu ikincil kaynaklara ve tarihsel vaka örneklemelerine dayanmak zorundadırlar (Elman, & Elman, 1997, s. 12, 15, 16; Erhan, 2006, s. 106). Bu durum bile iki disiplinin benzer sahaların büyük kısmı gri alanlardan oluşan ayrılmaz parçaları olduğu şeklindeki görüşü destekler.

Bu çalışmanın amacı yukarıda belirtilen sorunlar ve çözüm yaklaşımları ışığında Türkiye'deki üniversitelerde, özellikle devlet üniversitelerinde Uİ bölümlerine bağlı olarak gerçekleştirilen siyasi tarih öğretimi ile öğreticilerin bilgi alt yapılarını ve beklentilerini ortaya çıkartabilecek ampirik veriler elde etmek ve bu verilerden yola çıkarak durum tespiti yapmaktır. Söz konusu nedenle çalışmanın belkemiği teorik değil uygulamalı veriler üzerine oturmuştur ve alandaki tüm bilim insanlarının görüşlerinin elde edilmesine çalışılmıştır.

Yöntem

2014 yılı Haziran ayı verilerine göre Türkiye'de; devlet (104) ve vakıf (80) yüksek öğretim kurumları dâhil olmak üzere 184 üniversite bulunmaktadır (YÖK, 2014, s. 10). Yüksek Öğretim Kurulunun 2014 yılı verileri; bu üniversitelerin tamamında: 19.887 profesör; 12.634 doçent; 30.750 yardımcı doçent; 44.440 araştırma görevlisi ve 20.325 öğretim görevlisi olmak üzere toplam: 141.674 akademik personel ve ön lisans ile açık öğretim fakülteleri hariç tutulursa devlet üniversitelerinin lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında; 1.770.488 öğrenci bulunduğunu göstermektedir (YÖK, 2014, s. 10). Söz konusu rakamlar içinde; 16.990 profesör; 11.172 doçent; 25.468 yardımcı doçent; 41.691 araştırma görevlisi ve 16.080 öğretim görevlisi devlet üniversitelerinde görev yapmaktadır (Çetinsaya, 2014, s. 93; YÖK, 2014, s. 10).

3 Her ne kadar söz konusu bilim dalları içerisine siyaset bilimini dâhil etmek mümkün olsa da siyaset biliminin henüz bağımsız bir Uİ ana bilim dalı olarak dördüncü yeri işgal etmesi disiplinde genel kabul görmemektedir.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu (2014, s. 161-305)'ndaki verilere göre; 2014 yılı Temmuz ayında Türkiye'de örgün öğretim yapılan 104 devlet üniversitesinin 46'sında; 80 vakıf üniversitesinin ise 50'sinde olmak üzere toplam 96 aktif Uİ Bölümü bulunmaktadır. Bu oran devlet ve vakıf üniversitelerinin hemen hemen yarısında Uİ bölümü bulunduğunu göstermektedir. Açılmış olmakla birlikte henüz öğrenci kabulüne başlamamış pasif Uİ bölümleri bu rakamlara dâhil değildir ve pasif bölümlerin de öğrenci kabulüne başlaması ile sayının gelecek yıllarda artacağı öngörülmektedir. Bölüm sayılarını gösteren rakamsal veriler vakıf üniversitelerinin lehine gibi görünse de hâlen Uİ eğitiminde devlet üniversitelerinin tartışılmaz bir etkinliği söz konusudur. Bu nedenle çalışmada özellikle devlet üniversitelerindeki öğretim dikkate alınmıştır.

Bu çalışmanın doğrudan kapsamı içinde bulunmamakla birlikte, Türkiye'de bulunan üniversitelerdeki Uİ bölümleri kadar bu bölümlerde verilmekte olan eğitim de önemlidir ve Uİ bölümleri özellikle taşra üniversitelerinde öğretim üyesi sorunu yaşamaktadır (Erhan, 2010, s. 18). Söz konusu eksiklik Uİ'nin tamamlayıcısı iki ana bilim dalındaki; siyasi tarih ve uluslararası hukuk öğretimini de olumsuz etkilemektedir. Tüm bu sorunlar farklı çalışmalarda ele alınmalıdır ve bu çalışmada kapsam dar tutularak Uİ bölümlerindeki siyasi tarih öğretimi incelenmiş ve metodolojik yaklaşım buna göre kurgulanmıştır.

Girişte de belirtildiği gibi Uİ ile siyasi tarih arasında iç içe geçmiş, korelatif olarak adlandırılabilecek bağlantılar mevcuttur. Söz konusu korelatif bağlantıların ortaya çıkarttığı sorun ve faydaların net bir tanımını oluşturabilmek için siyasi tarih derslerini veren öğretim üyelerinin Uİ disiplininden mezun olmalarının yanında bu disiplinin detaylı ve daha esaslı olarak öğretildiği tarih bölümünde eğitim görmeleri, örneğin, yüksek lisans ya da doktoralarından en az birini tarih bölümlerinde, özellikle "Cumhuriyet tarihi ana bilim dalında yapmaları gerekli midir? Yoksa lisans, yüksek lisans ve doktorasını Uİ'de yapmış ve siyasi tarih alanında çalışmış olmak siyasi tarihçi olmak için yeterli midir?" sorularına kantitatif verilere dayalı cevaplar bulunması amaçlanmıştır. Çalışmada ayrıca, Uİ bölümlerindeki siyasi tarih öğretimi, siyasi tarih ana bilim dalında eğitim veren öğretim üyelerinin formasyonlarının dağılımı ile siyasi tarih ana bilim dalının Uİ disiplinindeki önemi de değerlendirilmiştir.

Uİ bölümlerinde okutulan tüm tarih derslerini, siyasi tarih ana bilim dalı altında toplamak mümkündür ve çalışmada bu doğrultuda türdeş bir yöntem takip edilmiştir. Belirtilen amaçla, Uİ bölümlerinde veya siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan ya da söz konusu ana bilim dalının alanına giren en az bir ders veren öğretim üyelerinin, öğretim görevlilerinin ve araştırma görevlilerinin; siyasi tarih ana bilim dalı üzerine fikirleri ve siyasi tarih ana bilim dalında ders veren öğretim üyelerinin formasyonları arasındaki korelatif ilişki göz önüne alınarak alanın Türkiye'de Uİ eğitimindeki yerinin ve öneminin içeriden bir bakışla değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Uİ alanında çalışan akademisyenler teorik çerçeveye dayanarak gelecekle ilgili öngörülerde bulunsalar da ne siyasi tarih ne de Uİ matematik ya da kimya gibi aynı şartlar altında aynı sonuçları verecek şekilde tekrarlayan değişken kombinasyonlardan oluşan bilim dalları değildir (Elman & Elman, 1997, s. 8). Söz konusu nedenle her iki disiplinde de deneye dayalı ampirik veri elde etmek oldukça güçtür ve en etkili yöntemlerden bir tanesi soru dizilerinden oluşan anket uygulamalarıdır.

Bu nedenle Türkiye'deki akademisyenlere yönelik uygulamalı verilere dayanması amaçlanan böyle bir çalışmanın yapılabilmesi için mevcut olanaklar içerisinde en etkili yöntemin anket uygulaması olduğuna karar verilmiştir. Anket uygulamasının; (a) yüz yüze anket ve (b) uzaktan erişimli anket olmak üzere iki temel yürütme yöntemi bulunmaktadır. Yüz yüze anket uygulamasının daha sağlıklı veriler sağlaması beklenebilecek bir durumdur fakat çalışmanın kapsamı göz önüne alındığında uzaktan erişime dayalı ikinci yöntemle elde edilecek sonuçların da gerekli ampirik verileri sağlayabileceğine (Anderson & Morgan, 2008, s. 9-11) karar verilmiştir.

Bilindiği gibi anketler, deneklerden bilgi elde etmeye yarayan sorular bütününden oluşurlar ve iyi bir ankette değişkenler arasındaki ilişki doğru bilgi elde edilebilecek şekilde kurgulanmalıdır. Anketlerde soruların kapsamı, soruluş biçimi ve değerlendirme çalışmanın sıhhatini belirleyici temel unsurlardır ve anketlere dayalı çalışmalarda yapılabilecek en genel yanlış bir seferde çok fazla bilginin elde edilmesinin amaçlanmasıdır (Anderson & Morgan, 2008, s. 99-100). Böyle bir durumda cevaplardan istenilen sonuçlar alınamaz. Söz konusu nedenden ötürü bu çalışmada kapsam ve soru yoğunluğu bilinçli olarak dar tutulmuştur. Anketin uygulanması kadar değerlendirilmesi de önemli olduğu için bu konuda alanda tecrübe sahibi bilim insanlarından destek alınmıştır. Ayrıca farklı bakış açılarına imkân tanıyabilmek amacıyla anket cevaplarının tam internet erişim adresi kaynaklar kısmında yazılarak alanda bundan sonra araştırma yapmak isteyebilecek akademisyenlerin hizmetine sunulmuştur.

Anket yöntemi ile elde edilecek ampirik verilere dayalı bu tür bir çalışma Uİ disiplininde görev yapmakta olan akademisyenlerin alışık olmadığı bir durum değildir. Zira benzer iki çalışma 2007 ve 2010 yıllarında yapılmıştır (Aydın, 2007; Aydın & Yazgan, 2010). İlk çalışmada Mustafa Aydın (2007, s. 3, 5) tarafından ABD'deki benzer çalışmaları örnek alarak Türkiye'deki üniversitelerin Uİ bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim üyelerinin Uİ eğitiminde okutulan dersler, beklentiler, yayın faaliyetleri ve geleceğe yönelik planlar üzerindeki görüşleri ele alınmıştır. Bu ankete katılım 37 akademisyenle sınırlı kalmıştır. İkinci çalışmada, Mustafa Aydın ve Korhan Yazgan (2010, s. 4-8, 10) Türkiye'deki üniversitelerin Uİ bölümlerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin formasyonları, kullanılan araştırma teknikleri, yeni teknolojilere uyum, benimsenen teorik yaklaşımlar, derslerde ve araştırmalarda tercih edilen diller, akademi dışı faaliyetler vb. değerlendirilmeye çalışmıştır. Kapsam olarak ilkinden daha geniş olan bu ankete katılım, tüm alanda araştırma yapılıyor olmasının da etkisiyle yaklaşık 200 akademisyen oranı ile oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Alanda ilk sayılabilecek söz konusu iki anket usullü örnek çalışmaların ne ilkinde ne de ikincisinde Uİ'nin tamamlayıcısı bilim dalları ele alınmamıştır.

Belirtilen nedenlerle bu çalışma, Türkiye'deki üniversitelerde siyasi tarih ile Uİ arasındaki korelatif bağlantıyı ele alan öncül çalışmalardan bir tanesi, belki de ilki olma iddiasındadır. Literatür taraması da söz konusu iddiayı desteklemektedir. Bundan ötürü, gerek kuramsal çerçeve oluşturulurken gerekse de yöntem belirlenirken spesifik bir alanda ilk olmanın getirmiş olduğu belli sorunlar ile karşılaşılmış, kısmen avantajlardan da yararlanılmıştır.

Çalışma yöntemi olarak anket uygulamasına karar verildikten sonra, alandaki akademisyenlerin dönem sonu iş yoğunluğu ve ders yükü dikkate alınarak anketin mümkün olduğu kadar asgari zaman dilimi içerisinde azami veri sağlayabilecek şekilde düzenlenmesine çalışılmıştır. İnternet ortamında doldurulabilen söz konusu anket ile Uİ bölümlerindeki siyasi tarih derslerinin içerik ve kapsamının önceki sayfalarda değinilen ilişki göz önüne alınarak

incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Uİ bölümlerinin müfredatında yer alan siyasi tarih alan derslerinin kapsamı ve içeriğinin yanında bu derslerin öğretimi esnasında belirebilecek olası uyuşmazlık ve sorun alanlarını saptayarak söz konusu hususlara yönelik çözüm önerileri dizini de oluşturmayı hedeflemiştir. Çalışma, Türkiye'deki üniversitelerin, özellikle devlet üniversitelerinin Uİ bölümlerinde görev yapmakta olan akademisyenlerle, özellikle siyasi tarih ana bilim dalında eğitim veren akademisyenlere sorulan sorular üzerinde şekillenmiş ve bilhassa bu eğitimin nasıl bir akademik vizyona sahip öğretim üyeleri tarafından verilmesi gerektiğine katkıda bulunmak isteyen bilim insanları ile sınırlı tutulması hedeflenerek anket sorularının cevaplanması konusunda yönlendirmeden kaçınılmıştır.

Çalışmaya bu konuda, üniversite eğitiminde derslerin sınırları tartışmasız bir şekilde belirlenmiş marjinler içinde öğretilmesinin müfredatı lise eğitimine dönüştüreceği eleştirisi gelebilir. Bu durum çalışma esnasında göz önüne alınmıştır. Amacın disiplini şekillendirecek yeni kurallar koymak değil durum tespiti yapmak olduğu unutulmamalıdır.

Yaz tatili başlamadan hemen önce, akademik yoğunluğun daha az olacağı düşünülerek hazırlanmış olan anket 2014 yılı Haziran ayı başında internet ortamına yüklenmiş ve Türkiye'deki üniversitelerin Uİ bölümlerinde özellikle siyasi tarih ana bilim dallarında görev yapmakta olan akademisyenlerin üniversitelerin resmî web sitelerindeki elektronik posta adreslerine çalışmanın amacı ile anketin linkini gösteren mailler gönderilmiştir. Mail gönderme işlemi birer hafta arayla birkaç kez tekrarlanmış ve akademisyenlerin ulaşılabilenleri telefonla da aranarak anketin mümkün olduğu kadar fazla bilim insanı tarafından doldurulmasının sağlanması amaçlanmıştır. Anketin linki ayrıca Uİ disiplininde görev yapmakta olan akademisyenlerin sosyal medyadaki ortak paylaşım portallerine de yüklenmiştir.

Anket hâlen internet erişimine açıktır fakat 15 Kasım 2014 tarihine kadar 124 akademisyenin bu çalışmayı gördüğü ancak sadece 49 akademisyenin anketi dolduracak gerekli zamanı ayırdığı tespit edilmiştir. Katılımcıların ilgi odağının dağılmaması için ortalama 7-10 dakika arasında sonuçlanması hedeflenen çalışmaya katılan 49 akademisyen; İstanbul Şehir, Erciyes, Ortadoğu Teknik, Gazi, Ankara, Gümüşhane, Karadeniz Teknik, Niğde, Kırıkkale, Başkent, Uludağ, Akdeniz, Bursa Orhangazi, Trakya, İstanbul, Turgut Özal, Abant İzzet Baysal, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Ege, İzmir Kâtip Çelebi, Yalova, Galatasaray, Hakkari, Atatürk, Yeni Yüzyıl ve İstanbul Ticaret Üniversiteleri Uİ Bölümlerinde görev yapmaktadır (*Uİ disiplininde siyasi tarihin yeri anketi*, 2014).

Tablo 1.
Ankete Katılan Akademisyenlerin Dağılımı

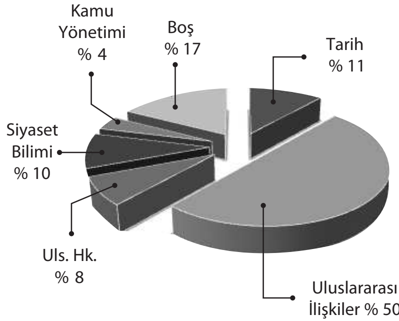
Mezuniyet Alanları	Uluslararası İlişkiler	Tarih	Uİ ve Uluslararası Hukuk	Siyaset Bilimi ve Uİ	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Lisans	26 (% 63)	6 (% 15)	2 (% 5)	5 (% 12)	2 (% 5)
Y. Lisans	24 (% 65)	10 (% 27)	-	2 (% 5)	1 (% 3)
Doktora	14 (% 44)	13 (% 41)	-	4 (% 12)	1 (% 3)

Elde edilen sonuçlar, anketin ulaştırıldığı akademisyenlerin neredeyse yarısının ankete en az bir kez baktığını ancak göz atanların yarısından daha azının doldurmak için 3-4 dakika arasında bir süreyi ayırdığını göstermektedir. Aşağıdaki verilerden de kolaylıkla anlaşılacağı gibi ankete katılan akademisyenlerin arasında bu konudaki çalışmalara en fazla istek duyan akademisyen grubunun yardımcı doçentler olduğu görülmüştür.

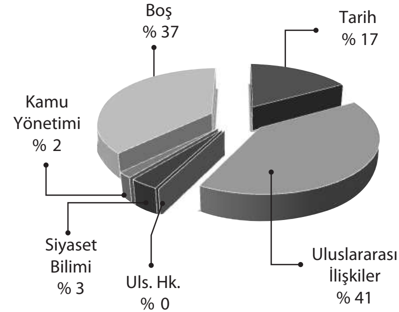
Anketi cevaplayan öğretim üyelerinin dağılımı şu şekildedir: Prof. Dr.: 3; Doç. Dr: 8; Yrd. Doç. Dr.: 15; Öğrt. Gör.: 3; Arş. Gör.: 10. Dokuz öğretim üyesi anketi incelemiş fakat soruların tamamını cevaplamamıştır. Anketi cevaplayan öğretim üyelerinden 26 kişinin lisans mezuniyeti Uİ; 6 kişinin tarih; 2 kişinin Uİ ve hukuk; 5 kişinin siyaset bilimi ve Uİ; 2 kişinin de siyaset bilimi ve kamu yönetimidir. Yüksek lisans mezuniyetlerinin dağılımı ise şu şekildedir: Uİ: 24; tarih: 10; siyaset bilimi ve Uİ: 2; kamu yönetimi: 1. Doktora mezuniyetlerinin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir: Uİ: 14; tarih: 13; siyaset bilimi ve Uİ: 4; kamu yönetimi: 1. Elde edilen sonuçların değerlendirilmesi aşağıdaki şekildedir:

Mezuniyet Alanları ve Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmaya cevap veren akademisyenlerin lisans mezuniyetlerine göre dağılımı aşağıdaki grafiklerdeki gibi gerçekleşmiştir. Çalışmaya ağırlıklı olarak (% 50) Uİ bölümü lisans mezunları katılmıştır. Fakat yüksek lisans ve doktorada bu oran değişmiştir. Çalışmaya katılan akademisyenlerin lisans mezuniyet dağılımı Grafik 1'de, yüksek lisans ve doktora mezuniyetlerinin dağılımı Grafik 2'de görülmektedir:

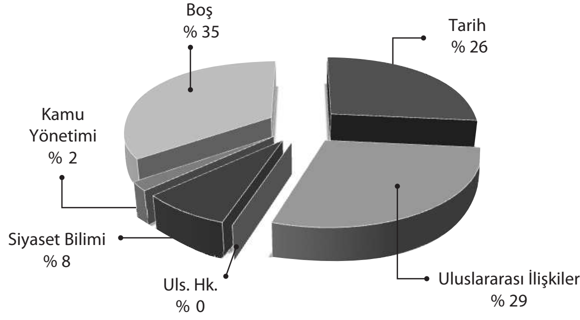

Grafik 1. Lisans mezuniyetine göre dağılım

Grafik 2. Yüksek Lisans mezuniyetine göre dağılım

Grafiklerde de açıkça görüldüğü gibi lisans öğrenimini Uİ bölümünde tamamlayan akademisyenlerin bir kısmı yüksek lisans öğrenimlerine tarih bölümlerinde devam etmiştir. Bu durum, siyasi tarih öğreniminde ya yüksek lisans ya da doktora mezuniyetinin kısmen tarih bölümlerinde gerçekleştiğini göstermektedir. Katılımcı akademisyenlerin önemli bir kısmı (% 37), yüksek lisans mezuniyet seçeneğini işaretlememiştir. Doktora dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir:

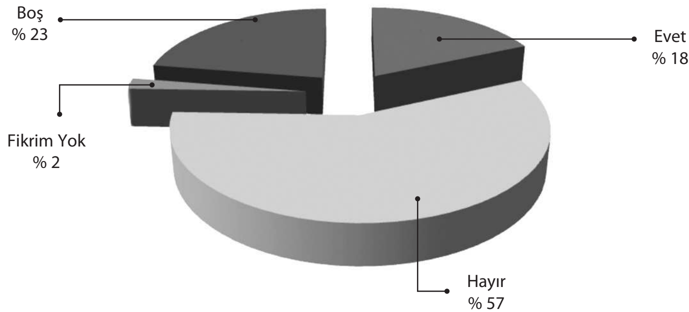

Grafik 3. Doktora mezuniyetine göre dağılım

Katılımcı akademisyenlerin önemli bir kısmı (% 26) doktora öğrenimlerini tarih bölümlerinde gerçekleştirmiştir. Yine önemli sayıda akademisyen (% 35) doktora mezuniyet seçeneğini boş bırakmıştır. Anketteki veriler değerlendirildiğinde belli başlı üniversitelerin büyük kısmına ulaşıldığı ve Türkiye coğrafyasında homojen dağılımlı bir anket gerçekleştirildiği için Uİ bölümlerindeki siyasi tarih öğretim üyelerinin sadece ¼'inin ya yüksek lisans ya da doktora mezuniyetlerinin tarih bölümlerinde olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu veriler ışığında, Uİ bölümlerindeki siyasi tarih derslerini veren akademisyenlerin nasıl bir formasyona sahibi olması gerektiğini irdelemek yerinde olacaktır.

Uluslararası İlişkiler ve Siyasi Tarih

Uİ ile tarih disiplini ve dolayısıyla siyasi tarih arasındaki iç içe geçmiş korelatif ilişki örgüsü Giriş kısmında ele alınmıştı. Bu bağlamda ankette sorulan ilk soru, siyasi tarih derslerini veren öğretim üyelerinin yüksek lisans ve doktora öğrenimleri ile ilgilidir. Grafikte de görüldüğü gibi cevapların büyük kısmı (% 57) siyasi tarih dersi veren öğretim üyelerinin yüksek lisans ya da doktora öğrenimini tarih bölümlerinde görmelerine gerek olmadığı şeklindedir. Daha ilginç olan durum ise yüksek lisans ya da doktora öğrenimini tarih bölümünde yapmış öğretim üyelerinin önemli bir kısmının (6 kişi), siyasi tarihçilerin tarih bölümünde yüksek lisans ya da doktora yapmasını gerekli görmemeleridir (Anket Soru No: 4).

Grafik 4. Siyasi Tarih Öğretim Üyeleri Tarih Bölümlerinde YL ya da Doktora yapmalı mı?

Tablo 2.
Öğretim Üyelerinin Yüksek Lisans ve Doktora Disiplin Tercihleri

Doktora ve YL Mezuniyet Disiplinlerine Göre Dağılım	YL Mezun Olunan Disiplin	Doktora Mezun Olunan Disiplin	Öğretim Üyelerinin Yüksek Lisans / Doktora Eğitimleri Tercihi	Uİ veya Tarih Mezunu Öğretim Üyelerinin YL Doktora Alan Tercihi	
				Uİ Disiplininde	Tarih Disiplininde
Uİ Mezunu Öğretim Üyeleri	31 Öğretim Üyesi	19 Öğretim Üyesi	Uİ Disiplininde Olmalı	20	
			Tarih Disiplininde Olmalı		3
Tarih Mezunu Öğretim Üyeleri	9 Öğretim Üyesi	12 Öğretim Üyesi	Uİ Disiplininde Olmalı	⑥	
			Tarih Disiplininde Olmalı		6
Fikri Yok/Boş	9 Öğretim Üyesi	18 Öğretim Üyesi	________	14	

Siyasi tarih öğretim üyelerinin cevaplarındaki eğilim dolaylı olarak Uİ bölümlerinde yapılan yüksek lisans ve doktora tarih öğretimlerinin siyasi tarihçi olmak için yeterli olduğu sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Ayrıca, ankete katılan akademisyenlerden iki kişi hariç, ¾ çoğunluk (% 74), bir sonraki soruya, Uİ bölümlerinin siyasi tarihçi yetiştiren yüksek lisans ve doktora programlarında verilen derslerin alan yetkinliği için yeterli olduğunu belirtmişlerdir (Anket Sorular No: 4 ve 5). Bu durum ortaya iki temel sonuç çıkartmaktadır: (a) Uİ bölümlerinde tarih bölümleri ile yarışabilecek düzeyde öğretim yapılmaktadır ya da (b) Uİ bölümlerindeki öğretim üyeleri tarih bölümlerindeki öğretim metodolojisini siyasi tarih öğretimi için yeterli görmemektedirler. İleri araştırmalarla söz konusu yaklaşımın irdelenmesi gerekmektedir.

Giriş kısmında da vurgulandığı gibi; siyasi tarih ana bilim dalı Uİ'nin temel ana bilim dallarından bir tanesidir. Tabiatıyla matematiksel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, siyasi tarihin Uİ disiplini içinde $^{1}/_{3}$ oranında bir etkinliğe ve kapsama sahip olması gerekir. Siyasi tarihin teoride kapsam içine alması gereken oranın uygulamaya ne kadar yansıtıldığının belirlenebilmesi amacıyla akademisyenlerden siyasi tarih eğitiminin Uİ disiplini içindeki önemini, en fazla önemliden en az önemliye doğru; 1'den 10'na kadar puanlamaları istenmiştir. Katılımcıların yarıdan az fazlası (% 53) siyasi tarihin Uİ disiplini içindeki yerini çok önemli görerek 10 puan ve % 18'i 9 puan vermişken % 21'i 7-8 arasında, % 8'i ise 4-6 arasındaki değerlerde puanlama yapmıştır (Anket Soru No: 8).

Verilen cevapların analiz ve çapraz değerlendirilmesinden kolaylıkla anlaşılacağı gibi akademisyenlerin % 71'i siyasi tarih eğitiminin Uİ disiplini içinde oldukça önemli bir yer tuttuğunu düşünmektedirler. Bu sonuç, siyasi tarihin üç Uİ ana bilim dalı içerisindeki mevcut konumunu teyit etmektedir.

Uİ bölümlerinde yapılan tarih öğretimindeki en tartışmalı konulardan bir tanesi de Osmanlı tarihi ve Osmanlı diplomasisi derslerinin gerekli olup olmadığıdır. Lisans eğitiminde Osmanlı tarihi ile ilgili derslerin verilmemesi, öğrencilerin lisede tamamen üniversite sınavına yönelik olarak seçici, analizden yoksun bir şekilde ezberledikleri ve daha sonra unuttukları bu alanda büyük bir boşluk doğmasına neden olmaktadır.

Uİ mezunları gerek kamu gerekse özel sektörde çok geniş sahada iş bulabilmekte ve faaliyet gösterebilmektedirler. Bu bağlamda Uİ bölümlerinin sadece meslek memuru yetiştirdiği şeklindeki bir yaklaşım kapsamın daraltılması anlamına gelecektir ve doğru da değildir. Lakin, Dışişleri Bakanlığı ile bazı kamu kuruluşları meslek memuru istihdamında öncelikli olarak Uİ mezunlarını tercih etmektedirler (Dışişleri Bakanlığı, 2012, t.y., s. 21).

Bu nedenle mezunları özel sektörün farklı alanlarında faaliyet gösterse ya da diplomat ve kamu yöneticisi olarak istihdam edilse de Uİ bölümlerinin Cumhuriyet tarihinin geçmişe doğru köklerinin üzerine oturduğu zemin olan ve Türk siyasi hayatının çok önemli bir kesitini oluşturan Osmanlı tarihi ve Osmanlı diplomasisini öğrenmemeleri önemli bir yetersizlik yaratmaktadır. Söz konusu durum göz önüne alınarak Osmanlı tarihi ya da Osmanlı diplomasisinin gerekliliği sorulduğunda akademisyenlerin hemen hepsi (% 92), Osmanlı tarihi ve Osmanlı diplomasisinin öğretilmesinin gerekli olduğu şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuç, hâlen bazı üniversitelerin Uİ bölümlerinde ne Osmanlı tarihi ne de Osmanlı diplomasisi derslerinin verilmiyor olmasının önemli bir eksiklik olduğunu göstermektedir (Anket Soru No: 6).

Uİ disiplininde siyasi tarih öğretiminin karşılaştığı en önemli sorunlardan bir tanesi de siyasi tarih öğretiminin kapsayacağı alanla ilgilidir. Uİ öğrencileri genellikle birinci sınıfta "inkılap tarihi" adı altında Cumhuriyet tarihi dersleri almaktadırlar. Lise yıllarında öğretilen bilgilerin biraz daha detaylandırılmış şekli olan (Ata, 2006, s. 40-45) ve genellikle okutmanlar tarafından verilen bu dersler, öğrencilerin analiz ve yorum gücüne herhangi bir katkı sağlamadığı gibi sonraki sınıflardaki siyasi tarih öğretimine yönelik herhangi bir alt yapı oluşturmaktan da uzaktırlar. Belirtilen nedenle, siyasi tarih öğretimi esnasında Cumhuriyet tarihi ile aynı döneme odaklanılmasının gerekli olup olmadığı tartışması ortaya çıkmaktadır.

Akademisyenlerin ¾'ünden fazlası, (% 78) Cumhuriyet tarihi (CT) ve siyasi tarihin (ST) aynı döneme odaklanmaması gerektiği cevabını vermişlerdir (Anket Soru No: 7). Böylece, siyasi tarih öğretiminin I. ve II. Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş Dönemine odaklanmasının alanda bir yetersizlik oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu sorunun en makul çözüm yolu Cumhuriyet tarihi derslerinin siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan akademisyenler tarafından verilerek öğrencilerin hem analiz ve yorum yeteneklerinin geliştirilmesi hem de siyasi tarih öğretimi için altyapı oluşturulması olabilir.

Siyasi Tarih Öğretim Üyelerinin Akademik Faaliyetleri ve Siyasi Tarih Eğitimi

Diğer tüm ana bilim dallarında olduğu gibi Uİ bölümleri siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan akademisyenler, asistanlıktan yardımcı doçentlik kadrolarına, yardımcı doçentlikten doçentlik kadrolarına ve doçentlikten profesörlük kadrolarına atanırken kaçınılmaz olarak yayın kriterlerini karşılamak durumundadırlar. Burada ortaya çıkan en önemli sorun özellikle siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan akademisyenlerin yayınlarının kapsama alanıdır.

Siyasi tarihçi akademisyenlerin yayınları tarih alanında mı olmalıdır; yoksa Uİ teorisi ile uluslararası hukuk alanlarında da yayın yapılmalı mıdır? Ya da yayınlarda bu iki ana bilim dalının gerekleri göz önüne alınmalı mıdır?

Söz konusu durum hakkında akademisyenlerin görüşlerinin belirlenebilmesi amacıyla sorulan soruya ilginç cevaplar verilmiştir. Akademisyenlerin yarıdan fazlası (% 53) siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan öğretim üyelerinin yayınlarının Uİ ve siyaset bilimi alanlarında olması gerektiğini belirtmiştir (Anket Soru No: 9). Bu sonuç ortaya analiz edilmesi güç bir durum çıkartmaktadır. Çünkü siyasi tarih formasyonu ile eğitilen ve aynı ana bilim dalında görev yapan akademisyenlerin Uİ teorisi ya da uluslararası hukuk alanlarında yayın yapmaları pratikte uygulanabilir bir durum değildir.

Benzer şekilde analiz edilmesi güç diğer bir sonuç; yüksek lisans ya da doktora veya her iki alandaki mezuniyeti tarih olan yedi akademisyenin (% 14), yayınların Uİ alanında olması gerektiği şeklindeki cevabıdır. Lisans, yüksek lisans ve doktoralarının tamamı Uİ bölümünde olan on iki akademisyen, yayınların tarih alanında, bir akademisyen de her üç alanda da olabileceği şeklinde cevap vermiştir (Anket Soru No: 9). Bu sonuç 4 numaralı soruda sorulan yüksek lisans ve doktora alanında eğitim görme gerekliliği sorusuna verilen cevap ile benzerdir lakin dördüncü soruya hayır cevabı veren akademisyenlerin bir kısmı yayınlarla ilgili soruya evet cevabı vermiştir.

Tablo 3.
Öğretim Üyelerinin Yüksek Lisans ve Doktora Disiplin Tercihleri

Doktora ve YL Mezuniyet Disiplinlerine Göre Dağılım	**YL Mezun Olunan Disiplin**	**Doktora Mezun Olunan Disiplin**	**Öğretim Üyelerinin Yüksek Lisans / Doktora Eğitimleri Tercihi**	**Uİ veya Tarih Mezunu Öğretim Üyelerinin Yayın Alan Tercihi**	
				Uİ Alanında	**Tarih Alanında**
Uİ Mezunu Öğretim Üyeleri	**31** Öğretim Üyesi	**19** Öğretim Üyesi	**Uİ** Disiplininde Olmalı	**12**	
			Tarih Disiplininde Olmalı		**11**
Tarih Mezunu Öğretim Üyeleri	**9** Öğretim Üyesi	**12** Öğretim Üyesi	**Uİ** Disiplininde Olmalı	⑥	
			Tarih Disiplininde Olmalı		**2**
Fikri Yok/Boş	**9** Öğretim Üyesi	**18** Öğretim Üyesi	________	**17**	

Ankete verilen cevaplardan elde edilen verilerin göstermiş oluğu bu netice ortaya beklenmedik bir sonuç çıkartmıştır. Çünkü anket hazırlanırken siyasi tarihçiler her ne kadar disiplinin diğer iki ana bilim dalından ve bu bilim dallarının analitik düşünmeye yönelik formasyonundan yararlansalar da; cevap yoğunluğunun, yayınların siyasi tarih alanında olması üzerinde odaklanacağı düşünülmüştü. Ortaya çıkan sonuç beklentinin tam tersi bir durum yaratmıştır.

Elde edilen bu enteresan sonuç daha ileri ve detaylı sorulardan oluşan anketlerle irdelenmeli, akademisyenlerin neden böyle bir yönelimde bulunduğu sebep-sonuç ilişkisi içerisinde analiz edilmelidir.

Çalışmanın başında da söylendiği gibi Uİ disiplini üç ana bilim dalından oluşmaktadır ve matematiksel bir hesapla, tüm müfredat içerisinde siyasi tarih derslerinin ağırlığı $^{1}/_{3}$, başka bir deyişle % 33,3 oranında olması *sine qua non* bir gereklilik midir? Uİ müfredatları göz önüne alındığında böyle bir gereklilikten bahsetmek zordur. Zira bu tür matematiksel alan tahsisleri uygulamada bazı sorunları beraberinde getirecektir. Çünkü özellikle seçimlik derslerin daha çok Uİ teorisi ve Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri gibi alanlarda yoğunlaşması nedeniyle siyasi tarih derslerinin teorik olarak tüm müfredatta kapsaması gereken alan, uygulamada diğer iki ana bilim dalı lehine daraltılmaktadır. Bu noktada, siyasi tarih derslerinin tüm müfredatta işgal etmesi gereken yüzdelik dilimin ne kadar olması gerektiği sorusuna cevap aranması yerinde olacaktır.

Yukarıda bahsedilen durum göz önüne alınarak akademisyenlere "siyasi tarih derslerinin Uİ eğitiminde kapsaması gereken alan" sorulmuştur. Cevapların dağılımına bakıldığında tercihlerin % 25-35 aralığında (11 kişi ağırlığın: % 25; 9 kişi: % 30 ve 12 kişi % 35 olması gerektiği cevabını vermiştir) yoğunlaştığı görülmektedir (Anket Soru No: 10). Böylece, siyasi tarih derslerinin ortalama bir görüşle tüm müfredatta kapsaması düşünülen alanın matematiksel oranla (% 33,3) örtüştüğü sonucu ortaya çıkmıştır.

Siyasi tarih derslerinin müfredatta kapsadığı alan kadar önemli diğer sorun derslerin dilidir. Ülkemizdeki yabancı dil eğitiminin İngilizce ağırlıklı eğitim veren kolejler ile çok az sayıdaki liseler hariç yetersiz olduğu bilinmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının 2013-2014 yılları eğitim-öğretim dönemi istatistikleri, yabancı dil ağırlıklı program uygulayan liselerden 2849, yabancı dil ile eğitim yapan özel liselerden ise 6428 öğrencinin üniversiteye yerleştiğini göstermektedir (MEB, 2014, s. 18). Söz konusu öğrencilerin kaç tanesinin Uİ bölümlerine yerleştirildiğinin tespiti imkânsızdır. Fakat Türkçe ile matematik ağırlıklı puan türünden öğrenci alan Uİ bölümlerinin giriş puanlarına dil puanları etki etmemektedir (ÖSYM, 2014, s. 161, 276). Bu nedenle yabancı dilde eğitim veren lise ve dengi okullardan Uİ bölümlerini seçecek öğrencilerin oranının çok yüksek olması beklenemeyecek bir realitedir.

Söz konusu nedenle lisede öğrendiği ve hiçbir şekilde yeterli olamayacak bir İngilizce dil bilgisi düzeyine sahip öğrenci İngilizce eğitim veren Uİ bölümlerine yerleşebilmektedir. Taşra üniversiteleri dâhil çoğu devlet üniversitesinde ve vakıf üniversitelerinin hemen hemen tamamında bir yıl hazırlık eğitimi verilmektedir fakat bu eğitim özellikle taşra üniversitelerinde İngilizce öğrenimi için yeterli olmamaktadır. Bir yıl hazırlık eğitimi alıp bölüme gelen öğrencilerin İngilizce anlatılan dersleri anlamakta zorluk çektikleri uygulamada tüm akademisyenlerin karşılaştığı bir sorundur. Zira derslerin İngilizce anlatılması hâlinde, büyük oranda yeterli olmayan yabancı dil bilgisi ile hazırlık sonrası bölüme gelen öğrenciler ve lise öğrenimi sırasında İngilizce eğitim almış öğrenciler arasında bir uçurum oluşmaktadır. Derslerin Türkçe verilmesi durumunda öğrencilerin yabancı dil bilgileri körelmekte, İngilizce verilmesi durumunda ise bazı temel kavramlar anlaşılamamaktadır. Ayrıca, *Erasmus*, *Da Vinci* gibi uluslararası öğrenci değişim programları ile Türkiye'ye gelen ve Türkçe bilmeyen öğrencilerin de durumu dikkate alındığında uygulamada takip edilecek yöntem daha karmaşık hâle gelmektedir.

Söz konusu açmazın üstesinden gelinebilmesinin en etkili yolu lise düzeyinde yabancı dil derslerinin daha etkin, okuduğunu ve dinlediğini anlayabilme odaklı verilmesidir. Belirtilen yöntem uygulamaya konulsa bile yakın gelecekte mevcut durumun düzeltilmesi olası görülmemektedir. Sonuç olarak siyasi tarih derslerinin Türkçe mi yoksa İngilizce mi verilmesinin daha yararlı olacağı sorusu karşımıza çıkmaktadır.

Katılımcı akademisyenlerin büyük çoğunluğu, $^3/_4$'ü siyasi tarih derslerinin Türkçe öğretilmesi gerektiği cevabını vermişlerdir (Anket Soru No: 11). Siyasi tarih derslerinin formatı göz önüne alındığında bu tercihin mantıklı ve geçerli gerekçeleri olduğu görülür. Fakat tüm müfredatta hemen hemen $^1/_3$ oranı gibi önemli miktarda yer tutan siyasi tarih derslerinin tamamının Türkçe öğretilmesi durumunda öğrencilerin, yabancı dil gelişiminde bazı aksaklıkların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Söz konusu nedenle Osmanlı tarihi ve Cumhuriyet tarihi gibi temel derslerin Türkçe, diğer derslerin İngilizce verilmesi rasyonel bir çözüm olarak değerlendirilebilir. Fakat öncelikle ele alınması gereken sorun lise ve üniversite hazırlık sınıflarındaki İngilizce eğitim kalitesinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesidir.

Siyasi Tarih Eğitiminin Kapsamı ve Metodu

Siyasi tarih öğretiminin tüm müfredatta kapsaması gereken alan ve eğitim dilinin "Türkçe mi ya da İngilizce mi olacağı" tartışmalarının yanında, kapsanacak olan tarih kesiti de önemlidir. Tüm tarihin Uİ müfredatı içinde öğretilmesi mümkün olmadığına göre hangi dönemlere ağırlık verildiğinde öğrencilerin mezuniyet sonrası ihtiyaçlarını daha geniş bir şekilde kapsayacağının iyi bir şekilde tespit edilmesi gerekmektedir.

Giriş'te de belirtildiği gibi tarih disiplini insanlık ile yaşıttır ve disiplinin, yazılı kaynağın bulunmadığı büyük kısmı arkeoloji alanına girmektedir. Tarihçilerin araştırma sahası yazılı tarih uygulamasından itibaren başlar ve Antik Dönem hariç tutulduğunda, modern tarih çalışmaları ortalama hesapla insanlık tarihinin son bin yıl gibi süre olarak kısa fakat hadise yoğunluğu olarak oldukça karmaşık bir kesitini kapsar (Togan, 1981, s. 2-6; Turan, 2006, s. 21-22). Tarih bölümlerinin müfredatlarında bu durum göz önünde bulundurularak derslerin mümkün olduğu kadar geniş bir döneme yayılmasına çalışılır. Lakin Uİ bölümleri müfredatlarında siyasi tarih dersleri en fazla ortalama $^1/_3$ oranında yer tutabildiği için tarih bölümleri ile aynı yöntemin takip edilebilmesi olası değildir.

Bu nedenle siyasi tarih müfredatının kapsamının belirlenmesinde dikkate alınması gereken faktörlerin başında, öğretilecek olan tarih kesitinin belirlenmesi, okutulacak ders kitapları, müfredatın meslek gereksinimlerini karşılaması ile zorunlu ve seçimlik derslerin dağılımı gelir.

Uİ bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin söz konusu durum hakkındaki görüşlerinin belirlenebilmesi için alandaki öğretim üyelerine ilk olarak siyasi tarih derslerinin hangi tarih kesitini kapsaması gerektiği sorulmuştur. Öğretim üyelerinin büyük kısmı (% 85) siyasi tarih eğitiminin 1648 tarihinden (Westfalya Barışı ile) başlayıp günümüze kadar devam etmesi gerektiği cevabını vermiştir (Anket Soru No: 12). Akademik görüşün hemen hemen ittifakla yoğunlaşmış olduğu yaklaşık 350 yıllık tarih kesitinin mevcut imkânlar içerisinde Uİ öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılaması mümkün gözükmektedir. Lakin Osmanlı tarihi eğitiminin Osmanlı Devleti'nin kuruluş tarihi olan 1299 yılından başlatılmasının uygun olacağı değerlendirilebilir.

Önceki sayfalarda da belirtildiği gibi Uİ bölümlerinden mezun olan öğrenciler, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı başta olmak üzere, diğer bakanlıklara bağlı merkez ve taşra teşkilatları ile özel sektörde faaliyet gösteren işletmelerde istihdam edilmektedirler. Öğrenciler, üniversite eğitimleri esnasında öğrendikleri bilgileri hem istihdam öncesi sınavlarda hem de istihdam sonrasında kullanmak durumundadırlar. Bu noktada cevaplanması gereken önemli sorulardan bir tanesi, mevcut siyasi tarih öğretiminin Uİ öğrencilerinin mezuniyet sonrası meslek hayatlarındaki gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığıdır?

Söz konusu durumun belirlenebilmesi için Uİ mezunu öğrencilere yönelik mezuniyet sonrası araştırmalar yapılması gerekmektedir. Henüz bu tür kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır ve üniversitelerin mezuniyet sonrası geri bildirimi sağlayabilecek sistemleri de etkin olarak çalışmamaktadır. Bu durumda eldeki tek ölçme aracı Uİ bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin görüşleridir. Anket katılımcısı akademisyenlerin hemen hemen yarısı (% 46) verilen eğitimin mezuniyet sonrası için yeterli olduğu görüşündeyken önemli bir kısmı da (% 36) verilen eğitimin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Akademisyenlerin % 18'i bu soruya cevap vermemiştir (Anket Soru No: 13).Verilen eğitimin yeterli olduğunu düşünenlerle yetersiz olduğunu düşünen akademisyenler arasındaki sayısal yakınlık, bu konuda bazı kuşkulara sahip olunduğunu göstermektedir.

Uİ bölümlerinden mezun olan öğrencilerin lisans düzeyinde almış oldukları siyasi tarih derslerinin, mezuniyet sonrasında girmek zorunda oldukları meslek sınavlarına yönelik hangi oranda katkı sağladığı sorusuna verilen cevapların dağılımı da benzerdir. Katılımcıların % 40'ı siyasi tarih eğitiminin meslek sınavları için yeterli olduğunu, % 43'ü ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Yine % 17'lik bir kısım soruya cevap vermemiştir (Anket Soru No: 14). Cevapların çapraz değerlendirilmesinde çelişkili bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki lisans düzeyinde verilen siyasi tarih eğitiminin yetersiz olduğunu düşünen yedi akademisyen (% 14), söz konusu eğitimin meslek sınavları için yeterli olacağı cevabını vermiştir (Anket Soru No: 13-14).

Siyasi tarih derslerinin kapsayacak olduğu tarih kesitinin belirlenmesi kadar söz konusu kesit içinde hangi döneme ağırlık verileceğinin tespit edilmesi de önemlidir. Aynı kesit içinde çok sayıda tarihî hadisenin gerçekleşmesi ve bu hadiselerin sebep-sonuç ilişkisi içerisinde birbirini etkilemesi seçim yapmayı zorlaştırmaktadır. Çünkü tarihî hadiseler arasında sebep-sonuç ilişkisinin yanında çapraz bağlantılar da mevcuttur ve İngiltere ile Fransa arasında 1756-1763 tarihleri arasında gerçekleşen Yedi Yıl Savaşları örneğinde olduğu gibi bazen tek bir tarihî hadise kendisinden sonraki çok sayıda gelişmeye kaynaklık edebilmektedir. Yedi Yıl Savaşlarından sonra Amerikan Kolonileri bağımsızlıklarını kazanmış ve bugünkü modern ABD'nin temelleri atılmış, Fransız Köylü Ayaklanması ile 1789 yılında Fransız Devrimi gerçekleşmiş ve Napolyon tehdidine karşı 1815 yılında Viyana Kongresi toplanmıştır. Söz konusu korelatif desen örgü ilişkinin diğer tarihî hadiselerde de görülmesi mümkündür.

Tablo 4.
Tarihî Dönem Tercihleri (Anket Soru No: 17)

No	Tarih Kesiti	1. Sıra Önceliği	2. Sıra Önceliği	3. Sıra Önceliği	Toplam Tercih Sayısı
1	Avrupa Tarihi	**33 % 85**	-	-	**33 % 19**
2	Genel Dünya Tarihi	1 % 2	4 % 11	**17 % 48**	30 % 18
3	I. Dünya Savaşı ve Sonrası, 1939'a kadar	-	-	7 % 20	22 % 13
4	II. Dünya Savaşı ve Sonrası, 1990'a kadar	-	-	1 % 3	23 % 13
5	Dinler Tarihi	-	-	-	8 % 5
6	Karşılaştırmalı Siyasi Tarih	1 % 2	-	-	19 % 11
7	Tanzimat Sonrası Türkiye Tarihi	3 % 8	**18 % 50**	2 % 6	16 % 9
8	15. yy. Sonrası Orta Doğu Tarihi	-	5 % 14	**7 % 20**	10 % 6
9	15. yy. Sonrası Uzak Doğu Tarihi	-	-	1 % 3	4 % 2
10	Amerika Tarihi	1 % 2	9 % 25	-	4 % 2
11	Türk-Amerikan İlişkileri	-	-	-	3 % 2

Yedi Yıl Savaşları ile benzer şekilde; Doğu merkezli bir gelişme olmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin kuruluşu (1299), Avrupa merkezli bir gelişme olmasına rağmen Westfalya Barışı (1648), Altın Orda Devleti'nin Timur tarafından yıkılması (1390) ile Rus Knezliklerinin bağımsız kalması, Rönesans Reform Hareketleri (15. ve 16. yüzyıllar), Sanayi Devrimi (18. ve 19. yüzyıllar) gibi çok sayıda tarihî gelişme kendilerinden sonraki hadiselere kaynaklık etmiştir. Bu durumu gösteren çok sayıda tarihi örnek mevcuttur. Örneğin, 1783 yılında ABD'nin kurulması siyasi tarih için çok fazla önemli bir olgu değildir. Oysa özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD siyasi tarihin en önemli belirleyicisi hâline gelmiştir. Örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Daha önce de söylendiği gibi aynı dönemde farklı gelişmelerin yaşanması ve bu gelişmelerin daha sonra sebep-sonuç ilişkisi içerisinde ya da çapraz etkileşimle birbirini şekillendirmesi, alanda seçim yapmayı zorlaştıran diğer nedendir. Belirtilen gerekçelerle Uİ öğrencilerine öğretilen siyasi tarih derslerinin hangi alanlara öncelik vermesi gerektiği önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Osmanlı tarihi ile ilgili görüşler daha önce değerlendirildiği için

bu başlıkta Osmanlı tarihi kapsam dışında tutulmuştur. Tarih alan seçimi hakkındaki akademisyen görüşleri ve öncelikleri Tablo 4'te görüldüğü biçimde şekillenmiştir.

Tablo 4'teki verilerin ortaya çıkarttığı en bariz sonuç, Avrupa tarihinin birinci öncelik olarak siyasi tarih müfredatı içinde yer alması gerektiğidir. İkinci öncelik olarak Tanzimat sonrası Türkiye tarihinin ortaya çıkmış olması ilginçtir. Çünkü bu sonuç akademisyenlerin Türkiye tarihini, Tanzimat Fermanı'nın ilanının (1839) sonrasındaki modernleşme hareketleri ile başlatmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Böylece, Cumhuriyet tarihi ile Osmanlı tarihi eğitiminin bir bütün olarak ele alınmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Üçüncü tercihte şekillenen genel dünya tarihi, öğrencilerin tarih bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmeye yöneliktir.

Tablo 4'deki veriler çapraz olarak değerlendirildiğinde, alandaki akademisyen tercihlerinin, I. ve II. Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş dönemini kapsayan son 100 yılda daha yoğun olması beklenebilirdi. Fakat sonuçların analizi akademisyenlerin son yüzyılı da Avrupa tarihi içerisinde değerlendirmeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Benzer durum karşılaştırmalı siyasi tarih için de söylenebilir.

Uİ bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin özellikle Cumhuriyet Dönemi (1923 ve sonrası) Türk dış politikası ve dünyadaki dış politika paradigmaları hakkında analitik değerlendirme yapabilmeleri için ABD doktrinler tarihini de kapsayan Amerikan tarihini öğrenmeleri yadsınamaz önemi haizdir. Akademisyen seçimlerinin Amerikan tarihini ve dolayısıyla doktrinler tarihini ilk üç tercih içine almaması ileri araştırmalarla irdelenmesi gereken enteresan bir sonuçtur.

Siyasi tarih derslerinin lisans eğitimi süresince ölçme ve değerlendirmesi de mezuniyet sonrası başarıya etki etmektedir. Çünkü mezuniyet sonrası kamu istihdam sınavları çoktan seçmeli test şeklinde yapılmaktadır ve lisans eğitimi süresince söz konusu sistemden uzaklaşan öğrencilerin çoktan seçmeli sınavlarda başarı düzeyi olumsuz etkilenebilmektedir.

Sınavların tamamen test usulünde yapılması hâlinde ise öğrencilerin muhakeme, analiz ve yorum yetenekleri körelmekte, ezberci bir eğitim yöntemi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle uygulanabilir rasyonel çözüm yolu, sınavların test ve klasik birlikte olmak üzere karma usulde yapılmasıdır. Lakin sınav yöntemi ile ilgili akademisyen tercihlerinin karma ve klasik olmak üzere iki grupta birbirine yakın (karma: % 42; klasik: % 58) şekillendiği görülmektedir. Hatta sınavların klasik yapılmasını isteyen akademisyenler, karma sınavı tercih edenlerden % 16 daha fazladır (Anket Soru No: 16).

Her iki sorunun tam olarak analiz edilebilmesi için daha önce de söylendiği gibi mezuniyet sonrasına yönelik detaylı araştırmaların yapılması ya da öğrencilerin mezuniyet sonrası tecrübelerinin bir şekilde geri bildiriminin sağlanması gerekmektedir. Söz konusu çalışmalar yapılmadan sağlıklı bir analiz yapılabilmesi ya da sonuç elde edilebilmesi olası değildir.

Ankete katılan akademisyenlerin, izlencede yer alması gereken Türkçe kitap tercihleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır. Tablo 5'te de açıkça görüldüğü gibi ilk sırada (19 kişi) Fahir Armaoğlu'nun (2005) "Siyasi Tarih" kitabı yer almış ve çoğunluk tarafından tercih edilmiştir. İkinci sırada, Oral Sander (2007a, 2007b) gelmektedir. 11 kişi Oral Sander'in izlencede birinci sırada olması gerektiğini belirtmiştir. İzlence önceliği olarak Oral Sander ile aynı sayıda tercih edilen (11 kişi) lakin toplam tercih sayısı daha az olan (15 kişi) Toktamış Ateş (2010) üçüncü sırada yer almaktadır.

İzlence önceliğinde, okutulması birinci sırada tercih edilmemekle birlikte müfredatta yer alması istenen iki kitap; Sina Akşin (1997, 2000, 2014) (17 kişi) ve Feroz Ahmet (1999) (21 kişi)'in çalışmalarıdır. Akademisyen tercihlerinin ortaya çıkardığı sonuca göre; siyasi tarih öğretiminde Türkçe derslerde mutlaka okutulması gerekli üç kitap sırasıyla (1) Fahir Armaoğlu, "20. Yüzyıl Siyasi Tarih"; (2) Oral Sander, "Siyasi Tarih, 1918-1994" ve (3) Toktamış Ateş, "Siyasal Tarih" adlı eserlerdir. İngilizce dilinde okutulması tercih edilecek eserlerde değerlendirme yapılabilecek düzeyde görüş beyan edilmemiştir (Anket Soru No: 15).

Burada dikkat edilmesi gereken husus, siyasi tarih derslerinde tüm müfredatın belli kitaplar üzerinden yapılmasının, ezberci ve analitik düşünceden yoksun bir öğretim modelinin yerleşik hâle gelmesine yol açma ihtimalidir. Söz konusu anket sorusu, alandaki akademisyenlerin izlencelerde yer alması gereken temel eserler ile önde gelim sırası hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla sorulmuştur. Sonuçlar hiçbir şekilde siyasi tarih öğretiminin sadece listelenen kaynaklardan yapılmasının teşvik edilmesi anlamına gelmemektedir.

Tablo 5.
Ders Kitabı Tercihleri (Anket Soru No: 15)

No	İzlencede yer alacak kitap	1. Sıra izlence önceliği	Toplam tercih sayısı
1	Fahir Armaoğlu	**19 Kişi %41**	**29 Kişi %21**
2	Oral Sander	11 Kişi %24	**26 Kişi %19**
3	Toktamış Ateş	11 Kişi %24	15 Kişi %11
4	Mete Tunçay	2 Kişi %5	19 Kişi %14
5	Sina Akşin	-	17 Kişi %13
6	Feroz Ahmet	-	**21 Kişi %16**
7	Potyemkin	-	1 Kişi %1
8	Eric J. Zuircher	1 Kişi %2	-
9	Francois Georgeon	-	1 Kişi %1
10	Norman Davis	1 Kişi %2	1 Kişi %1
11	Rıfat Uçarol	-	2 Kişi %2
12	Jony Judt	-	1 Kişi %1
13	Stephen Lee	-	1 Kişi %1

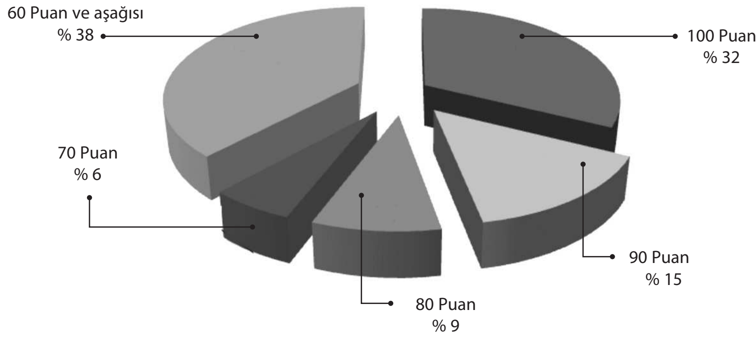
Bilindiği gibi Uİ bölümleri yüksek lisans ve doktora programlarında, bölüm disiplininden gelenlerin yanı sıra; tarih, İngiliz dili edebiyatı, kamu yönetimi gibi bölümlerden gelerek eğitim gören bölüm dışı öğrenciler de bulunabilmektedir. Bölüm dışı öğrencilerin bir yıl fark derslerini almak zorunda olmaları nedeniyle, uygulamada bazı sorunlar yaşansa da yüksek lisans ve doktora programları ders aşamasındaki öğrencilerin tamamının Uİ disiplinine adapte olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu nedenle ankette sorulan son iki soru; yüksek lisans ve doktora çalışmaları esnasında tez öncesi siyasi tarih eğitiminin kapsamının ve metodunun nasıl olması gerektiğine yöneliktir. Akademisyenlerin $^{2}/_{3}$ gibi büyük bir kısmı (% 77), yüksek lisans ders döneminde kapsamın dünya tarihi ağırlıklı olması gerektiğini belirtmiştir. Bu oran doktora ders döneminde, toplam cevaplar içinde ½'ye düşmüştür (% 53). Yüksek lisans ders döneminde zorunlu ders bulun-

maması gerektiği cevabını veren akademisyenlerin oranı % 10, doktorada % 18'dir. Derslerin Cumhuriyet tarihi ağırlıklı olması gerektiğini belirten akademisyenlerin yüksek lisans döneminde oranı % 8, doktora döneminde ise % 13'tür.

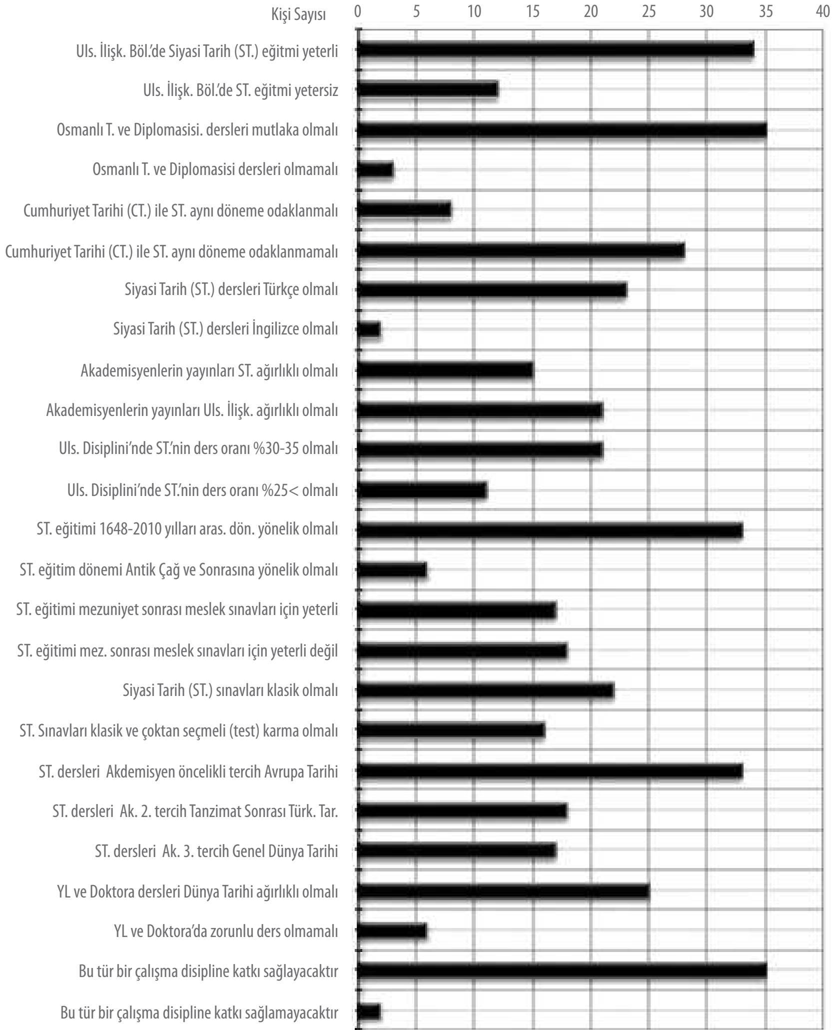
Kapsamın tarih konularında genel tekrar olmasını tercih eden akademisyenlerin yüksek lisansta % 5, doktorada % 16 oranında olduğu görülmektedir (Anket Soru No: 19-20). Böylece, hem yüksek lisans hem de doktora ders aşamasında siyasi tarih derslerinin ilk tercih olarak dünya tarihi ağırlıklı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Elbette, özellikle doktora tezinde çalışılacak olan alan da öğretilecek derslerin döneminin belirlenmesinde etkili olacaktır.

Çalışmada katılımcılara en son sorulan soru, bu tür bir araştırmanın Uİ disiplini ve siyasi tarih ana bilim dalına katkı sağlayıp sağlamayacağıdır. İki akademisyen (% 4), çalışmanın disipline katkı sağlamayacağı cevabını verirken 35 akademisyen (% 71) katkı sağlayacağını belirtmiştir, 12 akademisyen (% 25) bu soruya cevap vermemiştir (Anket Soru No: 18). Elde edilen sonuç, bu tür saha araştırmalarına daha fazla önem verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Grafik 5. Çalışmanın Disipline Katkısı

Çalışmanın, disipline katkı sağlayacağı fikrinde olan akademisyenlerden 100 üzerinden katkı oranını puanlamaları istenmiştir. Çalışmanın yüz üzerinden doksan puan değerinde katkı sağlayacağını belirten akademisyen sayısı hemen hemen $^1/_2$ oranındadır ve oldukça düşüktür. Çalışmanın sağlayacağı katkının 60 puan ve aşağısında olacağı cevabını veren akademisyenlerin sayısı, $^1/_3$ oranından daha fazla olarak, 90 puan ve üzeri değerlendirme notu verenlere yakındır. Elde edilen sonuç, uygulamadaki durumu ölçmeye yönelik benzer çalışmaların daha titiz ve geniş kapsamlı yapılması gerektiğini göstermektedir. Sonuçlar Grafik 6'da analitik olarak değerlendirilmiştir. Uİ disiplininde görev yapan akademisyenlerin bu tür çalışmalara daha fazla ilgi göstermesinin başarı ve katkı oranını artıracağına kuşku yoktur.

Grafik 6. Siyasi Tarih ve Dersler

Değerlendirme

Siyasi tarih ile uluslararası ilişkiler arasındaki korelatif ilişki bağlamında siyasi tarih ile ilgili akademisyen görüşlerini derleyerek bir mevcut durum değerlendirmesi yapmak amacında olan bu çalışmanın belkemiği olan anket beş ay gibi uzun bir süre erişime açık kalmasına rağmen katılım oranlarında istenilen düzeye ulaşılamamıştır. Bununla birlikte anketi dolduran 49 akademisyenin cevaplarındaki eğilimler ve belli sahalardaki yoğunlaşmalar, alanda görev yapan tüm akademisyenlerin olası ortak görüşleri hakkında bir fikir verebilecek niteliktedir. Çalışma siyasi tarih ile sınırlı tutulmuş, elde edilen veriler de yine bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Giriş kısmında da söylendiği gibi Uİ disiplini ampirik bir doğaya sahip değildir ve ana malzemesi insanların idare ettiği devletlerdir. Dolayısıyla her ne kadar Morgenthau'nun formüle ettiği şekliyle "insanlar aynı şartlar altında benzer davranışları geliştirseler" de Uİ disiplininin çalışma alanına giren hadiseleri ve olguları, şartları ve koşulları önceden ayarlanmış bir laboratuvar ortamında değerlendirmek mümkün değildir. Uİ Disiplininin laboratuvarı, dünya devletleri arasındaki ilişki biçimleri ve bu ilişkileri etkileyen ya da şekillendiren faktörlerdir. Fakat bu laboratuvarda şartların ya da koşulların önceden ayarlanması ya da bazı düzenlemelerin yapılması olasılığı yoktur.

Söz konusu durum göz önünde bulundurularak bu çalışmada Uİ ve siyasi tarih incelemesi anket yöntemi üzerine şekillenen saha araştırmasına dayandırılmıştır. Araştırma sonucunun açıkça gösterdiği gibi Uİ disiplini içerisinde siyasi tarih göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir ve üç kurucu sütundan bir tanesidir. Bu nedenle siyasi tarih eğitimine özel önem gösterilmesi gerekmektedir. Lakin uygulamada bazı temel aksaklıklar göze çarpmaktadır.

Bu çalışma kapsamında uygulamada tespit edilen aksaklıkların en önemlilerini şu şekilde sıralamak mümkündür; (1) Siyasi tarih derslerinin kapsamının tam olarak belirlenmesi gerekmektedir. (2) Siyasi tarih derslerinin Türkçe mi ya da bölümün yabancı dilinde mi verilmesinin daha faydalı olacağı belirsizdir. Derslerin Türkçe ya da yabancı dilde (İngilizce) verilmesinde takip edilecek yöntem netleştirilmelidir. (3) Osmanlı tarihi ve Osmanlı diplomasisi derslerine gereken önemin verilmediği tespit edilmiştir. Bu derslerin mutlaka müfredatta yer alması gerekmektedir. (4) Siyasi tarih derslerinin öğrencilerin mezuniyet sonrası ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde şekillendirilmesi, öğrenci motivasyonu ve verimlilik açısından büyük öneme sahiptir. (5) Siyasi tarih derslerinin ölçme ve değerlendirmesinde en uygun yöntemin karma usul olduğu görülmektedir.

Derslerin öğretilmesi esnasında takip edilecek yöntemle ilgili olarak ise; (1) Siyasi tarih ders izlencesinde öncelikli olarak yer alması gereken üç yazarın sırasıyla, Fahir Armaoğlu, Oral Sander ve Toktamış Ateş olduğu yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. (2) Cumhuriyet tarihi eğitiminin siyasi tarih ile aynı döneme odaklanmaması gerektiği lakin Cumhuriyet tarihinin yetkin öğretim üyeleri tarafından verilmesine ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. (3) Cumhuriyet tarihi derslerinin Tanzimat (1839) sonrasından başlatılması gerektiği şeklinde genel bir görüş tespit edilmiştir. (4) Siyasi tarih ana bilim dalında görev yapan akademisyenlerin yayınlarının hangi alanda olması gerektiğinin belirlenebilmesi için ileri araştırmalar yapılmasının zaruri olduğu saptanmıştır. (5) Yüksek lisans ve doktora ders aşamasında Siyasi tarih derslerinin dünya tarihi ağırlıklı olması gerektiği sonucu elde edilmiştir. (6) Son olarak bu tür bir saha çalışmasının faydalı olacağı neticesi elde edilmiştir. Fakat katılım tüm çabalara rağmen istenilen düzeyde olamamıştır.

Uİ disiplininde siyasi tarihin yerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın sonucunda elde edilmiş olan en önemli çıktılardan bir tanesi de siyasi tarih müfredat ve ders işleme yöntemleri ile ilgili henüz tam olarak şekillenmiş genel geçer bir metodun bulunmadığı ve alandaki mevcut durumu belirleyebilecek saha çalışmalarına çok fazla vakit ayrılmadığıdır.

Mezun öğrencilerin üniversite sıralarında elde ettikleri bilgi ve becerilerin, mezuniyet sonrasında sağladıkları işe yararlık ve katkının bir şekilde geri bildirimi sağlanarak analiz edilmesi, verimliliğin artırılması için çok önemlidir. Bu amaca yönelik mevcut geri bildirim sistemleri ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır. Mezun öğrencilerin görüşlerinin de katıldığı benzer çalışmalar, daha somut çıktıların elde edilmesine önemli oranda katkı sağlayacaktır.

Teaching Political History within the International Relations: The Turkish Case

İsmail Köse*

Historians' research area begins with written ages and if antiquity is put aside, average duration of modern history studies cover the last millennium which in Human History is a short but with its events is a difficult period (Togan, 1981, pp. 2-6; Turan, 2006, pp. 21-22).

When compared with history it is seen that the discipline of IR has not an ancient past as history. Moreover, it is not wrong to say that; during the last century one of the most effective sciences steering and shaping inter-state relations is International Relations (IR) and its norms. With its distinctive aspects IR has an inter-discipliner format. Despite it is a comparatively young science, generally in the world and in Turkiye IR is the roof department for International Law, Diplomatic History and International Theory main branches. If we assume that IR is a tripod or a structure consisted of three pillars, International Law and Political History are the two basic pillars or legs of this science. These two sciences have older tradition than IR and also independently from IR have their own development process.

Considering aforesaid situation in this study, the position and importance of Political History in IR, has been examined and views of lecturers in the field been analyzed. Here the most important problem is to fix the correlative inter relations in both disciplines (Smith, 1999, p. 1).

Hence, Diplomatic History teaching in IR specifically has been searched, the needed scope of Diplomatic History in IR Departments, deliverance of courses in Turkish or in a foreign language, measurement and evaluation methods, lecturers expectations, challenges and gains have been examined thoroughly. In this study firstly the pattern like correlative relations between the discipline of History and IR and the position of Diplomatic History in this relation has been analyzed. Later the used methods and the causes and effects of this method have been explained. The backbone of the study is the set of data that has been collected due to an online questionnaire. These data and statistical results have been analyzed with crosscheck method and graphical diagrams have been formed to ease the understandability.

* Assist. Prof., Erciyes University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of International Relations.
Correspondence: ismailkosetr@hotmail.com. Address: Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Melikgazi, Kayseri, Turkey.

As it is generally said "Diplomatic History" is the backbone of International Relations (IR) (Criss, 2006, p. 50), Political Science and History disciplines and because it has close relations with History discipline its location in IR must be carefully considered (Kürkçüoğlu 2006, pp. 2-3; Tellal, 2006, pp. 75-76). The ongoing arguments on relations between History and Diplomatic History still are on the table (Elman, & Elman, 1997, pp. 7-8; Erhan, 2006, pp. 103-105; Weatherbee, 1967, p. 195) and despite generally accepted views such as "whilst historians' analyzes are narrative based; IR scientists' analyzes are theory based" (Elman, & Elman, 1997, pp. 7-8) there are close and pattern like correlative relations between both disciplines. Despite the efforts to create differences between both sciences other view is that; historians' and IR scientists' works cannot be disintegrated or categorized on the basis of black and white (Weatherbee, 1967, p. 195).

If later arguments are considered it is seen that, neither of these sciences' fields can be disintegrated by definite margins, even both share a common grey area. One of the most important detriments bordering a line between history and IR is epistemological differences but as it is underlined above both disciplines had numerous common features (Haber, Kennedy, & Krasner, 1997, p. 34; Yurdusev, 2006, p. 87). Most of the differences between both sciences mostly are the results of misunderstandings and during the last decades instead of differences similarities are given more importance (Schroeder, 1997, pp. 64-65, 70-71). Yet the natural methodological incompatibility between history and IR is an undeniable reality and when compared with history it is seen and underlined before that IR is a young discipline.

Likewise as Ömer Kürkçüoğlu (2006, p. 4) stated "in IR field first Diplomatic History, later International Law and at last IR have been emerged" and the historical development process proves what Kürkçüoğlu said. Hence, Haluk Ülman (2006, pp. 23-24) supporting Kürkçüoğlu says that "in Turkey almost in all social or political science based faculties (for instance such as Diplomatic History, IR History etc.) today certainly there is Diplomatic History courses"

At this point the first problem that must be tackled with is to fix the birth date of modern IR discipline. It is possible to argue that modern IR emerged during Westphalia treaties in 1648 (Phillpot, 2008, pp. 5-6) or in the 8th century Pope's resident minister to Istanbul was the starting date of IR or Milano's minister resident to Paris in the 13th century was the date of beginning of modern diplomacy hence IR (Black, 2010, p. 47).

Bearing above mentioned information in mind it is possible to say that; during early 19th century due to methodological developments in history discipline historians firstly studied the militaristic, diplomatic and political documents therefore the discipline of Diplomatic History emerged (Fırat, 2006, pp. 11-12). Thus it is possible to say that IR and Diplomatic History methodologically alike (Linklater, & Suganami, 2002, pp. 84-85).

In addition there are some arguments that modern IR was established in 1919 (Smith, & Booth, 1995, p. 14). Because of above mentioned reasons it is possible to say that as an independent discipline modern IR has been established during the Paris Peace Conference series which summoned during January 1919-1920 after WWI. Hence, until WWI it is not possible to talk about an IR discipline which institutionally formed and having universally accepted doctrines (Aydın & Yazgan, 2010, pp. 3-6; Carr, 2001; Griffiths, 2007a, 2007b, pp. 1-2; Morgenthau, 2005).

Also, until these years historians was considering IR as the "history of recent events" and law scientists was considering as "judicial aspects related to interstate relations" (Crick, 1959, pp. 11-13, 17; Easton, Gunnel, & Graziano, 1991, p. 130; Morgenthau, 2005, pp. 17-18). Due to this reason International Law and Diplomatic History are the two main basic main branches of IR and historical background is the place both disciplines based on. Edward Carr says that "IR has come instance in recent decades due to rising demand" and as it is seen above before gaining an independent science identity IR had been formed in History. Because of this reason in the World and Turkiye at the under-graduate course syllables there always be one or more Diplomatic History lectures (Fox, & Fox, 1961, pp. 352, 354).

Mostly accepted view shows that Diplomatic History and History almost engage with same fields, moreover Diplomatic History tries to solve historical events with more analytical readings whilst History puts analyze aside and focus on cause and effect relations (Manning, 2003, p. 104). From a Bourdieu's viewing it is possible to say that this aspect shape the perspectives of both disciplines (Reed-Danahay, 2005, p. 13).

According to 2004 year's June statistics in Turkiye the number of universities; State (104) and Foundation (71) totally is 175 (Çetinsaya, 2014, p. 48). Higher Education Board's 2014 year statistics show that the number of students in Higher Education is 20.744.20 (Çetinsaya, 2014, p. 93; YÖK, 2014, p. 10). According to statistics in Turkish Students Selection and Placement Center's Higher Education and Programs Booklet (2014, pp. 161-305); due to July 2014, out of 104, 38 State universities and out of 71, 50 Foundation Universities have IR Departments ant the total number is 88. There is a foreign language problem in those departments (MEB, 2014, p. 18) and remote province universities face with academic staff poverty also (Erhan, 2010, p. 18).

Considering the number of IR departments, the aim of this work is to determine the place of Diplomatic History in IR discipline. For above mentioned purposes to handle empirical data multi-choice questionnaire method has been preferred (Anderson, & Morgan, 2008, pp. 9-11; Erhan, 2006, p. 106). This kind of work on questionnaire based empirical results are not unfamiliar for IR academicians because in the years of 2007 and 2010 such works more comprehensively had been done in Turkiye (Aydın, 2007; Aydın & Yazgan, 2010). To determine the views of academicians in field at the beginning of June, a questionnaire have been sent to academicians in IR departments by e-mails. The questionnaire is available on online and still accessible.

The results are; considerable part of participant academicians (26%) had their PhD degrees in history departments. Also considerable part of academicians (35%) has preferred not to fill PhD degree option. The data has been collected show that the questionnaire has been filled by a homogenous academician profile (*Questionnaire on to determine the place of diplomatic history in IR discipline*, 2014).

In the questionnaire one of the mostly focused problems is student employment after graduation. As it is known students of IR when completed their undergraduate degrees may be employed by state and private institutions. It is expected that IR students mostly must be employed by Ministry of Foreign Affairs (MFA, 2012, n.d., p. 21) even though this was not the case always. In the questionnaire this fact and feedback processes also have been evaluated.

The first question asked in the questionnaire was related to PhD and post-graduate degrees of academicians who are holding Diplomatic History classes. As it is seen below majority of participants (57%) say that Diplomatic History lecturers must not have had their PhD and post-graduate degrees in History departments. More interestingly participants (6 persons) who had their PhD or/and post-graduate degrees in History department argue that, it is not necessary for a Diplomatic History lecturer do have his/her PhD or/and post-graduate degree in History departments (Questionnaire, Quest. No. 4).

Table 1.
PhD and Post-Graduate Discipline Preferences of Lecturers

Lect. Distribution in Accordance with PhD and Post-Grad. Disciplines	**Post-Grad. Graduated Discipline**	**PhD Graduated Discipline**	**Lecturer Preferences on Post-Grad. / PhD Education Disciplines**	**Lecturer Preferences on Post-Grad. PhD Fields**	
				In IR Discipline	**In History Discipline**
Lecturers Graduated from **IR** Discipline	31 Lecturers	19 Lecturers	Should be in **IR**	20	
			Should be in **History**		3
Lecturers Graduated from **History** Discipline	9 Lecturers	12 Lecturers	Should be in **IR**	⑥	
			Should be in **History**		6
No Idea/ Empty	9 Lecturers	18 Lecturers	________	14	

As it is seen in the table the preferences show that post-graduate and PhD degrees are enough for being a Diplomatic Historian. These results must be questioned with more detailed field studies.

It is tried to fix history teaching in high schools and it seen that some history courses are not delivered on the basis of developing students analyzing skills (Ata, 2006, p. 40-45). Another question was syllabus priority of course books. The results were; Diplomatic History books which must be in the curriculum were; Sina Akşin (1997, 2000, 2014) (17 persons) and Feroz Ahmet (1999) (21 persons). According to lecturer preferences; sine qua non Turkish books in Diplomatic History syllabus are; respectively (1) Fahir Armaoğlu, "20. Yüzyıl Siyasi Tarih [20th Century Diplomatic History]"; (2) Oral Sander, "Siyasi Tarih [Diplomatic History], 1918-1994"; and (3) Toktamış Ateş, "Siyasal Tarih [Political History]." There is no enough answers to evaluate preferred English Corse Books (Questionnaire, Quest. No: 15, November 2014). As it is seen the common sense is; Fahir Armaoğlu's (2005) book is the first and Oral Sander's (2007a, 2007b) book is the second preference.

The study has shown that, the system for graduated student feedbacks is not working very well. Also, Diplomatic History courses must be handled with more curiosity. Lecturer's expectations and preferences show that Diplomatic History is an important pillar of IR discipline yet lecturers may complete their full study in IR.

Kaynakça/References

Anderson, P., & Morgan, G. (2008). *Developing tests and questionnaires for a national assessment of educational achievement* (Vol. II). Washington: The World Bank Publication.

Ata, B. (2006). Üniversite öncesi tarih öğretiminde siyasi tarihin yeri. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 31-48). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Aydın, M. (Güz, 2007). Türkiye'de uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin bilimsel araştırma ve uygulamaları ile disipline bakış açıları ve siyasi tutumları anketi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 4*(15), 1-31.

Aydın, M. & Yazgan, K. (Bahar, 2010). Türkiye'de uluslararası ilişkiler akademisyenleri araştırma, eğitim ve disiplin değerlendirmeleri anketi-2009. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 7*(25), 3-42.

Black, J. (2010). *A history of diplomacy.* London: Reaktion Publications.

Carr, E. H. (2001). *Twenty years' crisis: 1919-1939.* New York: Palgrave Publication.

Crick, B. (1959). *American sicence of politics its origins and conditions.* London: Routledge Publication.

Criss, N. B. (2006). Üniversite öğretiminde siyasi tarihin yeri. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 49-64). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Çetinsaya, G. (2014). Büyüme, kalite, *uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası.* Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. https://yolharitasi.yok.gov.tr/docs/YolHaritasi.pdf adresinden edinilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı. (2012). *Aday memurluğu giriş sınavı duyurusu.* http://www.mfa.gov.tr/17-07-2012-aday-meslek-memurlugu-giris-sinavi-duyurusu.tr.mfa.adresinden edinilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). *Tanıtım broşürü.* http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/disisleri-tanitim.pdf adresinden edinilmiştir.

Easton, D., Gunnel J. G., & Graziano, L. (1991). *The development of political science.* London: Routledge.

Elman, C., & Elman, M. F. (Summer, 1997). Diplomatic history and international relations: Respecting difference and crossing boundaries. *International Security, 22*, 5-21.

Erhan, Ç. (2006). Siyasi tarihin kaynakları. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 103-112). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Erhan, Ç. (Ağustos 17, 2010). Türkiye'de uluslararası ilişkiler eğitimi iyi değil. *Türkiye gazetesi.* http://www.turkiyegazetesi.com.tr/prof-dr-cagri-erhan/458347.aspx adresinden edinilmiştir.

Fırat, M. M. (2006). Dünya'da siyasi tarih disiplininin ortaya çıkışı ve gelişimi. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 2-5, 9-22). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Fox, W. T. R., & Fox, A. B. (April, 1961). The teaching of international relations in the United States. *World Politics, 13*, 339-359.

Griffiths, M. (2007a). *International relations theory fort he twenty-first century, an introduction*. London: Routledge.

Griffiths, M. (2007b). *World views and IR theory: Conquest or coexistance?* London: Routledge Publication.

Haber, S. H., Kennedy, D. M. & Krasner, S. D. (Summer, 1997). Brothers under the skin: Diplomatic history and international relations. *International Securtiy, 22*, 34-43.

Kürkçüoğlu, Ö. (2006). AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Siyasi Tarih Ana bilim Dalı Başkanı Ömer Kürkçüoğlu'nun konuşması. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 2-5). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Linklater, A., & Suganami, H. (2002). *The English school of international relations, a contemporary reassessment*. UK: Cambridge University Press.

Manning, P. (2003). *Navigating world history-historians create a global past*. New York: Palgrave Publication.

MEB. (2014). *Millî eğitim istatistikleri örgün öğretim, 2013/'14.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Morgenthau, H. J. (2005). *Politics among nations.* New York: McGrawHill Publication.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (ÖSYM). (2014). Yüksek öğretim programları ve kontenjanları kılavuzu. http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU07072014 pdf adresinden edinilmiştir.

Philpott, D. (2008). *Revolutions in sovereignty, how ideas shaped modern international relations*. Princeton NJ: Princeton University Press.

Reed-Danahay, D. (2005). *Locating bourdieu*. Bloomington: Indiana University Press.

Schroeder, P. W. (Summer, 1997). History and international relations theory: Not use of abuse, but fit or misfit. *International Security, 22*, 64-74.

Smith, S., & Booth, K. (1995). *International relations theory today*. Cambridge: Polity Press.

Smith, T. W. (1999). *History and international relations.* London & New York: Roudletge.

Tellal, E. (2006). İsimlendirme sorunu. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 75-83). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Togan, Z. V. (1981). *Tarihte usul*. İstanbul: Enderun Yayınları.

Turan, O. (2006). *Türk cihan hâkimiyeti mefkûresi tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Ülman, A. H. (2006). Türkiye'de siyasi tarih yazıcılığı ve siyasi tarihçilerimiz. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 23-30). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Weatherbee, D. (June, 1967). Report on a South Carolina conference: Approaches to the teaching of international relations. *International Studies Quarterly, 11*(2), 192-197.

YÖK. (2014). *Yüksek öğretimde kalite için*. Ankara: YÖK Başkanlığı. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/2922270/yuksekogretimde+kalite_30.6.14_son.pdf/2d6a6896-3ae9-4890-8eec-e15d1759e2e9 adresinden edinilmiştir.

Yurdusev, N. A. (2006). Siyasi tarih ve ideoloji. G. Erdem (hzl.), *Türkiye'de siyasi tarihin gelişimi ve sorunları sempozyumu kitabı* içinde (s. 85-101). Ankara: AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/003.pdf adresinden edinilmiştir.

Uluslararası ilişkiler disiplininde siyasi tarihin yeri anketi. (2014). https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0AhN30kIB_UKcdFlEd1hGQTh6eWlZdGViQUFrR3cteWc&usp=sharinga#gid=0 adresinden edinilmiştir.